

SLOVENSKI

vestnik

TEDNIK ZA SLOVENSKO KOROŠKO

Z geslom

VSE ZA PRIKLJUČITEV

SLOVENSKE KOROŠKE

K TITOVU JUGOSLAVIJI

tekmuje mo

na vseh področjih narodnega življenja!

LETNIK II.

DUNAJ, V PETEK 14. II. 1947

STEV. 7 (35)

S tekmovanjem vnesimo nov polet!

Tekmujmo! Postanimo junaki dela! Izpolnimo določene obveze! Prekorajmo tekmovalne načrte! Tekmujmo pod geslom: »Za priključitev Slovenske Koroške! Vse za našo Koroško!«

Nov duh — duh vseljudskega tekmovanja je zajel Slovenijo in vse jugoslovanske narode. Najširše ljudske množice delajo, grade in se bore za srečnejšo bodočnost vseh jugoslovanskih narodov pod geslom: »Tekmujmo!« Tekmovalni duh je vlil jugoslovanskim narodom nov polet pri ustvarjanju lepše in srečnejše domovine.

Boj koroških Slovencev za osvoboditev in priključitev k novi Jugoslaviji zahteva prav sedanjí čas novih naporov in stopnjevanje teh do najvišje mere. Voditi nas mora zavest, da smo del zmagovitih narodov, da smo šli v borbo proti fašizmu za osvoboditev in priključitev Slovenske Koroške in da danes terjamo svoje, s težkimi žrtvami priborjeno pravico. Zavedati se moramo, da zahtevamo svojo pravico ob pomoči resnično naprednih narodov, ki stoje dosledno in krepko nam ob strani. Jugoslovanska zahteva je dala našemu boju novo, prepričevalno vsebino in neizpodbitno oporo.

Mi gremo v boj za Slovensko Koroško s svežimi silami, prežeti z novim poletom, gremo v duhu tekmovanja.

Smisel tekmovanja je množični delovni in borbeni polet, ki vnaša v vse naše delo nov duh, nov odnos do naše borbe in budi v ljudstvu zanos, narodno zavest in večjo borbeno pripravljenost. S tekmovanjem se vzgaja ljudstvo na zavedno, ustvarjalno in disciplinirano sodelovanje v naših skupnih naporih. S tekmovanjem pritegnemo najširše ljudske množice v splošna prizadevanja za naš skupen cilj.

Tekmovanje mora biti način dela vseh naših organizacij in vsakega posameznika. Vse organizacije in vsak poedinec morajo izdelati svoj tekmovalni načrt. Vsakdo je obvezan, da izpolni postavljeni načrt v določenem roku. Prizadeva si, da ga izpolni predčasno, da preseže delovni program, da naredi več in bolje. Išče novega načina uspešnega dela. Tekmovalne obveznosti bodo prinesle našim organizacijam načrtno in sistematično delo ter povečale uspehe dela in naše borbe.

Tekmovanje bo pospešilo in razmahnilo delo naših političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij. Prineslo bo vzporedjanje načrtov dela posameznih organizacij in društev s splošnimi načrti. Uvedlo bo enotnost in načrtnost dela. Razvil se bo zdrav tekmovalni duh med organizacijami tega in sosednega kraja oziroma vasi. Tekmovanje bo dvigalo iz ljudstva sposobne posameznike — nove kadre, ki bodo dobili izkušnje in se usposobili za uspešno, samostojno množično delo prav v tekmovanju samem. Objavljanje rezultatov tekmovanja in popularizacija najboljših posameznikov oziroma skupin bo vzpodbujala k uspešnejšemu delu vse ostale. Delo in tekmovalni duh najboljših edinic bomo tako prinesli na vse ljudstvo.

Izkušnje tekmovanja na Primor-

Za Titovo Jugoslavijo - za našo srečnejšo bodočnost

Proglas Osvobodilne fronte

V zavesti, da veliki odločilni dogodki v borbi za popolno OSVOBODITEV KOROŠKIH SLOVENCEV ZA NAŠO PRIKLJUČITEV K NOVI TITOVU JUGOSLAVIJI zahtevajo od nas najvišjih dokazov NAŠE NARODNE ZAVESTI, NAŠE ŽIVLJENJSKE MOČI, NAŠE BORBENE VOLJE, POOF za Slovensko Koroško po sklepu seje širšega Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško z dne 17. januarja 1947

dvomesečno tekmovanje vseh organizacij OF

od 15. februarja pa do 15. aprila, do obletnice preseljevanja koroških Slovencev in spominskega dneva, posvečenega žrtvam, ki so padle v borbi za osvoboditev Slovenske Koroške, z geslom:

Za priključitev k Jugoslaviji

Naš cilj je, da s tekmovalnim duhom dosežemo nove uspehe v delu na političnem, kulturnem in gospodarskem področju in da kot glavni cilj — rezultat našega dela — izvojimo našo največjo pravico —

ZDRUŽITEV S SVOJIMI BRATI V DOMOVINI,

NAŠI DEMOKRATICNI FEDERATIVNI LJUDSKI REPUBLIKI JUGOSLAVIJI

Pokrajinski odbor OF poziva vse odbore in vse člane OF, kakor tudi vse ostale narodne organizacije da si zastavijo svojo tekmovalno obveznost do največje in najuspešnejše oblike ter ustvarijo tako tekmovalno razpoloženje, da bo uspeh tekmovanja vreden velikega cilja, kateremu je tekmovanje posvečeno.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

POKRAJINSKI ODBOR OF ZA SLOVENSKO KOROŠKO

Na veličastnem zborovanju v St. Jakobu je ljudstvo manifestiralo svojo priključitveno voljo

V nedeljo dne 9. februarja so v St. Jakobu svečano proslavili dveletnico smrti osmih padlih partizanov, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo slovenskega naroda. Nad 1000 ljudi, večinoma iz St. Jakoba, je prisostvovalo proslavi, ki je navdušeno manifestirala voljo koroških Slovencev, da nadaljujejo borbo, katero so začeli s puško v roki naši partizani. Niti najtežje vremenske prilike niso mogle zadržati koroških Slovencev, ko so hoteli izraziti svojo zahtevo po priključitvi in tako odgovoriti na izzivaje prirediteljev dvomljive politične vrednosti z naslovom »Heimatsendung«. St. Jakobčani so tako znova izrazili svojo odločno zahtevo po priključitvi k Titovi Jugoslaviji in s tem pred svetom postavili na laž tiste, ki jim nikoli niso dali njihovih pravic.

Predsednik Prosvetne zveze dr. J. Tischler je v svojem svečanem nagovoru med drugim dejal:

»Nam koroškim Slovencem so vsilili plebiscit po sto in stoletni germanizaciji. Hoteli so, da bi odločali o svoji politični svobodi, o tisti politični svobodi, ki nam je niso priznavali nad

500 let. Pri gospodarski odvisnosti slovenskega kmeta in delavca pomeni koroški plebiscit nasilno zlorabo demokracije.«

GLASOVALI SMO Z BORBO IN ŽRTVAMI

Po 10. oktobru smo glasovali vsak dan, z vsako besedo, z dejanjem in trpljenjem. Dokazali smo, da smo del slovenskega naroda. Glasovali so slovenski partizani s puško v roki na Svinški planini, na Osojskih Turah, ob Zilji in Dravi, glasovali so slovenski jetniki po ječah in koncentracijskih taboriščih, slovenski izseljenci, glasovali so vsi in vsak dan tisti, ki so dajali pomoč partizanskim borcev. Spomeniki te osvobodilne borbe so grobovi padlih borcev za svobodo koroških Slovencev v St. Rupertu, Zel. Kapli, Borovljah, St. Jakobu, Vrbi, Maloščah, St. Lenartu in drugod, so skromni grobovi po gozdovih in dobravah Slovenske Koroške. Naši spomeniki so dokaz borbe koroških Slovencev za osvoboditev in dokaz njihove odločne volje po združitvi z ostalim slovenskim narodom v novi Jugoslaviji.«

skem nas na primer uč, da moramo doseči pri tekmovanju povezanost vseh množičnih organizacij na vasi in si delo načrtno razdeliti. Obratno pa moramo paziti, da se delo v okviru tekmovanja ne vrši enostransko. Napak bi bilo, če bi se na primer mladina posvetila samo prosvetnemu delu na vasi in zanemarjala agitacijsko ali drugo delo v okviru načrta. Važno je tudi, da vodimo kontrolo uspehov in rezultatov tekmovanja. Zato je pogoj skrbno in takojšnje poročanje in objavljanje rezultatov v listu.

Tekmovanje bo vneslo v Slovensko Koroško nov borbeni polet. Tekmo-

valni duh bo budil narodno zavest, požrtvovalnost in iznajdljivost; zajel bo vse naše organizacije in aktiviziral nove in nove ljudske množice. Vzglede in vzpodbuda bo antifašističnim množicam. Krepil bo zato antifašistično povezanost in enotost. Tekmovanje bo usposobilo ljudstvo za še bolj dosledno in odločno borbo za naše pravice. Opominjalo bo demokratično svetovno javnost in bo tako važen doprinos k borbi za rešitev naših zahtev po osvoboditvi in priključitvi. Zato je danes naše skupno tekmovalno geslo:

»Za priključitev k novi Jugoslaviji!«

Dr. Tischler je nato govoril o neznosnih razmerah na Slovenskem Koroškem bodisi v času avstrijske monarhije, bodisi v času republike. Nato je govoril o Maier-Kaibitschu in njegovih pomagačih in dejal:

BORBA ZA ZDRUŽITEV NI SAMO NAŠA PRAVICA, TEMVEČ TUDI NAŠA DOLŽNOST

»Pričakovali so, da bodo Slovenci prosili pravico in če je ne bodo dosegli, da se bodo vdali v svojo usodo. Ti gospodje niso opazili, da je slovenski narod napravil velik korak naprej, da je s puško v roki odločno zastavil svoje življenje v obrambo svojih socialnih, kulturnih in političnih pravic. Kot del slovenskega naroda so se borili tudi koroški Slovenci. V tej skupni borbi smo zmagali tudi mi in si s tem priborili pravico združitve s slovenskim narodom v novi Jugoslaviji.« Svoj govor je dr. Tischler končal z besedami:

»Borba za obstoj naroda, borba za svobodno življenje ni samo naša pravica, marveč tudi naša dolžnost. V tem odločilnem času moramo zato biti složni in edini, moramo biti narodna celota kmeta, delavca, izobraženca in duhovnika.« Navzoči so z navdušenjem pritrjevali njegovim izjavam.

Nto je govoril organizacijski sekretar POOF-a major Primožič. Orisal je na kratko razvoj narodnoosvobodilne borbe na Koroškem in ugotovil, da so se partizani borili na Koroškem od 1942. leta dalje, že takrat torej, ko so Hitlerjeve oborožene tolpe prodirale proti Stalingradu in proti Aleksandriji. Dejal je:

»V času, ko evropskega kontinenta še ni prestopila noga zapadnega vojaka, je že plamtela partizanska borba na vsem jugoslovanskem ozemlju vključno z Julijsko Krajino in Slovensko Koroško. Plamen narodne vstaje je zavestno povezal narode vse Jugoslavije. Nato je poudaril: »Danes smo kot sestavni del slovenskega naroda

uvrščeni v vrste zaveznikov, v vrste zmagovalcev. Slovenski narod — narod partizanov — nadaljuje svoj plebiscit, plebiscit borbe, ki je bila spočeta v mejah Slovenske Koroške brez različnih takozvanih demokratičnih opazovalnih komisij.

NADALJUJMO BORBO IN JO ZMAGOVITO KONČAJMO S PRIKLJUČITVIJO

Mi ne nasedamo več nobenim obljubam, ker smo spoznali cilj vseh različnih pobarvanih strank Avstrije. Cilj je isti, le sredstva so različna. Nato je govoril odanašnjih razmerah v Avstriji. Ljudstvo je z ogorčenjem protestiralo, da je avstrijska vlada poslala v London najbolj zagrizene sovražnike koroških Slovencev, ki so svoj čas v duhu Maier-Kaibitscheve politike zaslužnjevali koroške Slovence in ki so danes izvrševalci oporoke bivšega Gauleiterja Rainerja. Med vsem govorom je ljudstvo vzklikalo Titovi Jugoslaviji in z ogorčenjem protestiralo proti ukrepom in nasilju deželne vlade. Tovariš Primožič je končal z besedami:

»Vse žrtve, ki so padle, so živele svoje življenje za to, da mi živimo, in

nas obvezujejo, da nadaljujemo in da končamo našo skupno borbo s priključitvijo k novi, Titovi Jugoslaviji.

Nato je sekretar okrajnega odbora tovariš Šimen Martinjak na kratko orisal dogodke na dan 9. februarja 1945, ko je padlo 8 tovarišev. Z ogorčenjem je nato ugotovil, da še danes uživa popolno svobodo nacistični župan, ki je kriv izseljevanja Slovencev iz Št. Jakobske občine, ki je bil najbolj zagrižen sovražnik koroških Slovencev in ki ni dovolil, da partizane pokopljejo na pokopališčih. Navzoči so odločno protestirali, da avstrijske oblasti še dosedaj niso ničesar ukrenile proti takim nacistom in zahtevali takojšnje čiščenje vseh politično obremenjenih nacistov.

Iz zborovanja so poslali enodušno sprejeto resolucijo, v katerih so zahtevali priključitev Slovenske Koroške k FLRJ. Po končanih govorih je bila igra iz časa borb slovenskega naroda »Rojstvo v nevihti«.

Proslavo je ljudstvo končalo s prepevanjem partizanskih in narodnih pesmi. Zborovanje v Št. Jakobu je manifestiralo pravo ljudsko voljo in veličastno izrazilo zahtevo koroških Slovencev po priključitvi.

Avstrijski general Löhrr in drugi vojni zločinci na zatožni klopi v Beogradu

Pred vojaškim sodiščem v Beogradu je v teku sodna razprava proti Löhrru in soobtožencem, kakor smo na kratko poročali že v prejšnji številki. Glavni obtoženec, avstrijski vojni zločinec, bivši general-polkovnik Aleksander von Löhrr je pri zaslišanju vztrajal pri svoji trditvi, po kateri ni ničesar vedel o zločinah nemške vojske v Jugoslaviji. Priznati pa je moral, da so represalije proti vojnim ujetnikom po haškem mednarodnem sporazumu nedopustne. Predsednik sodišča je prebral številne dokumente o nezaslišanih, krvavih zločinah bivše nemške vojske. Löhrr, bivši vrhovni poveljnik nemške vojske na jugovzhodu pa pravi, da o vsem tem ničesar ne ve in da je to zanj nekaj novega. Na sodnikovo vprašanje, ali je smatral Hitler partizane za redno vojsko, je dejal Löhrr: »Ne! Na sodnikovo vprašanje, ali je bil letalski napad na Beograd brez vojne napovedi kršitev vojnih zakonov, je Löhrr potrdil. Izjavil je drzno, da je letalstvo bombardiralo samo vojaške cilje. Obtoženec je priznal, da je po nemškem vojaškem zakonu ubijanje vojnih ujetnikov, ranjencev, požiganje hiš in rušenje vasi zločin. Ko potrdi, da je izdelal načrte za 4. in 5. ofenzivo proti jugoslovanski narodno-osvobodilni vojski, pove, da je ta vojska zaposlovala 24 nemških divizij. Izgovarjal se je, da je bil v nemški vojski tuj element, ker je prišel iz avstro-ogrske vojske in kljub svojim uspehom v vojni ni bil odlikovan. Na drugi strani je Löhrr poudaril, da ni bil v vojski običajna figura, temveč da je poveljeval podrejenim četam. Vojni tožilec je nato ugotovil, da obtoženec potemtakem tudi nosi polno odgovornost. Nadaljnje dokaze o nevojaških in zločinskih početjih bivše nemške vojske v Jugoslaviji je poslušal obtoženi Löhrr zmeden in sklonjene glave.

Madžarski socialisti proti razbijanju delavske enotnosti

Na kongresu madžarske socialdemokracije, ki je bil te dni v Budimpešti, je bilo eno izmed glavnih vprašanj, ki je o njih razpravljali kongres, osnovno vprašanje naprednega delavskega gibanja: vprašanje enotnosti delavskega razreda. Tudi na Madžarskem so poskušali sovražniki delavskega razreda znotraj socialistične stranke nastopiti proti skupnemu delu obeh delavskih strank, socialistične in komunistične. Majhna skupina tako imenovanih madžarskih socialistov je nastopila s posebno spomenico, ki se cedi od samih demokratičnih fraz, proti sodelovanju s komunistično stranko. Na nastop te razbijaške socialistične skupine je polagala velike nade madžarska in svetovna reakcija. Upala je, da se bo na ta način posrečilo zavreti ustvarjalno delo madžarskega delovnega ljudstva in zapeljati Madžarsko v reakcionarne vode. Kot zaveznik razbijaške socialistične frakcije je nastopilo vodstvo angleške delavske stranke, ki v poslanici kongresu madžarskih socialistov odsvetuje »bratski« madžarski socialistični stranki sodelovanje s komunisti.

Madžarski socialisti so dokazali, da so v resnici socialisti, in so zavržili »bratski«

nasvet vodstva angleške delavske stranke ter ostro obsodili razbijaške poskuse skupnice tako imenovanih socialistov. Enotnost delavskega razreda na Madžarskem, ki temelji na sodelovanju socialistične in komunistične stranke, je odlično prestala Madžarske demokratične politike.

Vprašanje enotnosti delavskega razreda je danes eno izmed najvažnejših političnih vprašanj vseh dežel Evrope. Delovno ljudstvo, katerega jedro je delavski razred, vidi v enotnem nastopu, v enotnem delu edino možno pot za doseg resničnega miru, za doseg prave demokracije, za dokončno uničenje fašizma in podžigalcev vojne, za boljše bodočnost delovnih in naprednih ljudi. Reakcija pa se boji enotnosti delavskega razreda. Enotnost delavskega razreda onemogoča reakciji njene zatiralske in izkoriščevalske namene. Vsak enoten nastop delavskega razreda in vsega demokratičnega ter naprednega ljudstva pomeni velik poraz za reakcijo. Enoten nastop delavskega razreda na Madžarskem je torej težak poraz za madžarsko in svetovno reakcijo.

Zanimivo je uradno stališče avstrijske socialistične stranke do enotnosti delavske-

ga razreda. Vodstvo avstrijske socialistične stranke, posebno tisti ljudje iz vodstva, ki so pod vplivom »idej zapadne demokracije«, ali bolje rečeno — denarja, ki ga dobivajo iz zapadnih demokratičnih držav, so odločni poborniki razbijaštva in zagrizeni nasprotniki skupne akcije s komunisti. Po pisanju njihovih listov je videti, da so jim ljubši fašisti kot pa sodelovanje z najbolj napredno stranko Avstrije, s komunistično stranko. Oskar Pollak je na koncu napisal v »Arbeiter Zeitung«, da je potrebno ustvariti demokracijo za vse, tudi za fašiste, da lahko ljudje, ki so danes mogoče še fašisti, jutri postanejo socialisti. Ljudi s takimi nazori, kot jih ima Oskar Pollak, ne bo mogoče nikdar prepričati o potrebi enotnosti delavskega razreda. Vodstvo avstrijske socialistične stranke razširja preko svojih časopisov ideje, ki nimajo ničesar skupnega z demokracijo, še manj pa s socializmom. V avstrijskih socialističnih listih naletimo na trditve, ki bi jih nihče, ki je kolikor toliko pri zdravi pameti, ne upal zagovarjati: na borbo proti enotnosti delavskega razreda, na odobravanje zatiranja kolonialnih narodov, na odobravanje vseh reakcionarnih pojavov v vseh deželah sveta, na proglašanje Anglije za socialistično državo. Nemogoče je trditi, da imajo takšne ideje

ŠVICARSKI LIST O UPRAVIČENIH JUGOSLOVANSKIH ZAHTEVAH DO AVSTRIJE

Švicarski list »Voix Ouvriere« prinaša uvodnik, ki v njem poudarja, da so Avstriji aktivno sodelovali pri okupaciji Jugoslavije in da so odgovorni za veliko število zločinov v tej deželi. Članek navaja nepravilnosti plebiscita iz leta 1920, ko je bilo iz seznamov črtanih mnogo imen koroških Slovencev, medtem ko so avstrijski posestniki in industriji z grožnjami in pritiskom prepričali Slovence, da bi glasovali za priključitev k Jugoslaviji. List pravi na koncu, da Jugoslavija s polno pravico zahteva popravilo meja z Avstrijo, s čimer bo popravljena nepravilnost plebiscita iz leta 1920, popravljena krivica, prizadejana koroškim Slovincem, ter izpolnjena njihova želja za priključitev k Jugoslaviji.

JUGOSLAVIJA SE NE ODPOVEDUJE SVOJIM ZAHTEVAM

Dne 10. februarja je bila podpisana v Parizu mirovna pogodba z Italijo in satelitskimi državami. Mirovno pogodbo je podpisala tudi Jugoslavija. Po podpisu mirovne pogodbe z Italijo je izjavil jugoslovanski delegat:

Jugoslavija je sklenila, da podpiše pogodbo, ker noče prevzeti nase odgovornosti, da ne doprinese svojega deleža za vpostavitve miru med narodi in ker hoče s tem odstraniti vse temne spletke mednarodne reakcije, ki je upala, da bo na jugoslovansko-italijanski meji ustvarila žarišče novih nemirov. Podpis mirovne pogodbe z Italijo pa ne pomeni, da se Jugoslavija odpoveduje svojim upravičenim zahtevam po ozemlju, ki je narodnostno sestavni del Jugoslavije.

»HITLERJEVI HLAPCI POD ANGLEŠKO KOMANDO«

Pod tem naslovom je prinesla »Borba«, glasilo Komunistične partije Jugoslavije, članek, ki v njem kritizira naklonjenost anglo-ameriških oblasti do vojnih zločincev, in piše: »Zaščita, ki jo dajejo anglo-ameriške oblasti v Italiji ter okupiranih zapadnih delih Avstrije in Nemčije zločincem in pobeglim kolaboracionistom, je dejansko odkrito podpiranje najbolj zagriženih sodelavcev fašističnih osvajačev v njihovem sedanjem sovražnem rovarjenju proti demokratičnim deželam in miru v Evropi.«

List pristavlja, da je ta politika v zapadni Evropi omajala zaupanje v mednarodnih odnosih in navaja kot rezultat umor jugoslovanskega konzula v Napoliju Vicka Glunčiča, ki so ga zagrešili četniki v nekem taborišču v okolici.

Jugoslovanski politični zastopnik dr. Smolaka je na pogrebu Glunčiča izjavil, da anglo-ameriške oblasti vzgajajo v teh taboriščih ubijalce.

12. FEBRUAR 1934

Delovno avstrijsko ljudstvo je 12. februarja počastilo spomin borcev za svobodo in enotnost avstrijskih delovnih množic proti heimwehrovskemu fašizmu, ki je tedaj stopil v odločilni napad proti naprednim silam Avstrije. Februarja 1934. leta je avstrijsko revolucionarno delavstvo branilo na barikadah svoje pravice, branilo je resnično demokracijo in dalo življenja za napredno, svobodno misel. Reakcionarne ob-

kakršno koli zvezo s kakršno koli politično linijo delavske stranke. To so dejansko gesla reakcije. Vodstvo avstrijskih socialistov se ni niti toliko potrudilo, da bi jih vsaj nekoliko zakrilo z demokratičnimi frazami. Takšnega mnenja je vodstvo avstrijske socialdemokracije, drugačnega mnenja pa je velik del avstrijskega delavstva.

Pri avstrijskem delavstvu je mogoče opaziti močno, zaenkrat še neorganizirano hotenje po enotnem nastopu avstrijskega delavskega razreda in avstrijskega delovnega ljudstva, ker edino v tem vidi izhod iz težkega političnega in gospodarskega položaja. Prav je imel madžarski socialist, minister za pravosodje Riesz, ki je dejal, da bi sodelovanje s komunisti avstrijskim socialistom samo koristilo.

Jugoslovansko narodnoosvobodilno gibanje je imelo zaradi tega tako popoln uspeh, ker je bilo jedro narodnoosvobodilnega gibanja enoten delavski razred pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije, okoli nje pa so se zbrale vse demokratične in napredne sile. Narodnoosvobodilna borba v Jugoslaviji in ustvaritev ljudske demokracije je vsem zgled ustvarjanja prave enotnosti delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva.

lasti so streljale s topovi v delavske množice in njene postojanke ter tako pripravile pot nastopajočemu fašizmu. Napredno ljudstvo sveta se poklanja spominu padlih februarjskih borcev.

POLITICNE VESTI

Nova poljska vlada. Predsednik nove poljske vlade je postal socialist Jospin Cyrankiewicz. V vladi je 5 komunistov, 5 socialistov, ostala ministrstva pa so si razdelili ostali člani demokratičnega bloka. Namestnik min. predsednika komunist Gomułka je hkrati minister za spet priključena področja. Dosedanji min. predsednik Osułka-Morawski je ostal minister za javno upravo. Predsednik republike Bierut je naslovil poljskemu narodu posebno poslanico, v kateri naglašja, da je ljudstvo doseglo znatne uspehe pri obnovi Poljske.

Ukrajinska vlada je po svojem pooblaščenju izrazila svoje stališče na londonski konferenci o vprašanju Avstrije. Avstrijska vlada mora jamčiti, da se bodo izločile iz Avstrije vsenemške in nacionalsocialistične težnje. Nemudoma je potrebno rešiti vprašanje razseljenih oseb, med katerimi so tudi številni okupatorjevi sodelavci in zločinski elementi, ki razkrajajo dobre odnose Avstrije z njenimi sosedi.

Volitve v vrhovne sovjet zveznih in avtonomnih republik so bile 9. februarja. Poprečna udeležba je znašala nad 98 odstotkov volivcev. V Moskvi, kjer je bilo Stalinovo volilno okrožje, je bila udeležba stoodstotna. Neveljavnih volivnih listkov ni bilo. Prav tako ni bilo glasovnic s prečrtanimi kandidati. Volivna komisija tega okrožja je ugotovila, da so bili oddani vsi glasovi za kandidata bloka komunistov in nepartijcev Josipa Visarionoviča Stalina. Tako je bil Stalin izvoljen soglasno za deputata Vrhovnega sovjeta RSFSR tega volilnega okrožja.

Ameriški senator Pepper je opomnil vodstvo republikanske stranke zaradi njene politike glede Nemčije. Poudaril je, da so evropske države, zlasti pa dežele vzhodne Evrope, Balkana, pa tudi Francija, Poljska, Velika Britanija in skandinavske države globoko vznemirjene zaradi Dullesovih predlogov, po katerih naj bi se vzpostavila vojaška in industrijska moč Nemčije. Pepper je izjavil, da je večina Amerikancev sporazumna s Stalinovimi besedami, ki jih je leta 1945 dal Pepperju, da Nemčija in Japonska ne smeta nikdar več imeti možnosti voditi vojno proti svetu.

Drobne novice

4.000.000 sliv bodo zasadili v Bosni, da bi obnovili sadjarstvo, to važno gospodarsko panogo v Bosni in Hercegovini. S pomočjo sindikatov in mladine bo to napravljeno v petih letih. Sadike bodo dobavile državne drevesnice.

Bivše partizane odpuščajo iz italijanske pomožne policije, tako ugotavlja list »Progresso d'Italia« in pristavlja, da njihova mesta zasedajo člani bivše kolonialne policije. List poudarja, da v bivšo italijansko afriško policijo ni bil sprejet nihče, kdor ni imel posebnih zaslug za fašizem.

SPOMENICA

VLADE FLR JUGOSLAVIJE O ZAHTEVAH DO AVSTRIJE

PRIKLJUČITEV SLOVENSKE KOROŠKE IN ZAŠČITA NACIONALNIH PRAVIC GRADIŠČANSKIH HRVATOV JE POGOJ ZA PRAVIČEN IN DEMOKRATIČEN MIR

Vlada FLR Jugoslavije je izročila konferenci namestnikov ministrov za zunanje zadeve v Londonu naslednjo spomenico o Slovenski Koroški, obmejnih slovenskih delih Štajerske in Gradiščanskih Hrvatih:

Na temelju sklepa Sveta ministrov za zunanje zadeve, ki je bil spejet v New Yorku 11. decembra 1946, se je pričelo neposredno pripravljane mirovne pogodbe z Avstrijo. Ob tej priložnosti in v zvezi z zahtevami, ki jih je načela že pred Svetom ministrov v svoji spomenici od 18. februarja 1946, smatra vlada FLRJ za nujno potrebno, da poda svoja splošna mnenja glede vprašanja ureditve odnosov med FLRJ in obnovljeno avstrijsko državo.

1. Izhodiščna točka za vse zavezniške in združene sile pri urejanju njihovih odnosov s povojno Avstrijo mora biti deklaracija Moskovske konference od oktobra 1943. V tej deklaraciji sta postavljeni dve načeli: obnove neodvisne Avstrije in njena odgovornost za udeležbo v vojni na strani hitlerjevske Nemčije.

Odgovornost in krivda Avstrije za sodelovanje v vojni

2. Vlada FLRJ, ki v celoti sprejema obe načeli Moskovske deklaracije, ki ju ni mogoče ločiti drugo od druge, želi opozoriti, da je odgovornost in krivda Avstrije, ki izhaja iz njene udeležbe v vojni na strani hitlerjevske Nemčije, v naslednjem:

a) v ustvarjanju načrtov in izvrševanju priprav za napad na Jugoslavijo, v aneksiji jugoslovanskih ozemelj in v germanizaciji jugoslovanskega prebivalstva. V Avstriji so bili že pred anšlusom ustvarjeni taki načrti in so se izvajale take priprave, ki so prihajale do izraza v podpihovanju stare avstrijske ideologije o pravicah Nemcev do germanizacije jugoslovanskih dežel, v ustvarjanju in širjenju nacistične teorije in nujnosti uničenja slov. naroda, v ustvarjanju posebnih kadrov za okupacijski režim, kakor tudi za germanizacijo v Jugoslaviji, v ustvarjanju posebnih avstrijskih centrov za organiziranje pete kolone v Jugoslaviji itd. Vsi načrti in številni drugi pripravljani ukrepi so bili po anšlusu še okrepljeni.

b) V vsestranski udeležbi pri hitlerjevskem napadu na Jugoslavijo. Avstrija je postala brez odpora glavno vojaško oporišče, s katerega je hitlerjevska Nemčija 6. aprila 1941 izvršila napad na Jugoslavijo. Prav tako brez odpora je postala sestavni del hitlerjevske vojne zmogljivosti tudi celotna gospodarska zmogljivost Avstrije ter v celoti služila hitlerjevskemu vojnemu stroju. Komandni sestav hitlerjevskih čet, ki so izvedle napad na Jugoslavijo, je bil v znatnem delu avstrijski. Na čelu teh čet so bili avstrijski generali, ki so med drugim pripravili načrt za bombardiranje Beograda in vodili njegovo izvršitev. Avstrijske vojaške formacije in avstrijski vojakovi so prišli v sestav hitlerjevske armade ter sodelovali pri napadu in pri okupaciji Jugoslavije.

c) V okupaciji jugoslovanskih dežel in izvajanju vojnih zločinov nad jugoslovanskim prebivalstvom. Gestapo in vojaški upravni in ekonomski aparat na okupiranih ozemljih Jugoslavije sta bila organizirana in sestavljena po večini iz Avstrijcev, ki so skupno z Nemci iz rajha izvršili

straševite zločine nad jugoslovanskim prebivalstvom (množične usmrtnice, zverinska mučenja, streljanje talcev, odvajanje v koncentracijska taborišča, odvajanje na prisilno delo v Avstrijo in Nemčijo, prisilno izseljevanje jugoslovanskega prebivalstva itd.) in ropali jugoslovansko imovino, ki so jo odvažali v glavnem v Avstrijo.

Velikonemški duh v Avstriji je pripravljaj pot nacizmu

3. Vlada FLRJ smatra, da je do take udeležbe Avstrije v hitlerjevski napadalnosti proti Jugoslaviji in v izvrševanju takih zločinov nad jugoslovanskimi narodi prišlo zaradi tega, ker stara avstrijska stremjenja po zasužnjenju jugoslovanskih narodov, po odvzemanju jugoslovanskih nacionalnih ozemelj, po nasilni germanizaciji jugoslovanskega prebivalstva niso izginila v Avstriji, ki je bila ustvarjena po prvi svetovni vojni, ampak so se okrepila, in to ne samo zaradi obstoja napadalnih sil v Avstriji, ampak tudi zaradi vrste mednarodnih okoliščin.

Ni dvoma, da je med temi okoliščinami zelo važno dejstvo, da je ostal pod avstrijskim jarmom velik del slovenskega nacionalnega ozemlja — Slovenske Koroške in obmejnih slovenskih delov Štajerske — kakor tudi prepustitev Gradiščanskih Hrvatov brezobzirnemu avstrijskemu zatiranju. Namesto da bi se takoj po prvi svetovni vojni odločno naredilo konec stoletnemu zatiranju jugoslovanskih narodov in germanizaciji jugoslovanskih dežel s strani Avstrije, s čimer bi se na ta način zadal odločen udarec njenim napadalnim in osvajačnim silam — je dala prepustitev Slovenske Koroške in Gradiščanskih Hrvatov pod avstrijsko oblastjo tem silam upanje, da bodo lahko nadaljevale s politiko osvajanja in germanizacije drugih jugoslovanskih dežel, in je bila ustvarjena možnost, da so nadaljevali z zatiranjem in nasilnim raznarodovanjem koroških Slovencev in Gradiščanskih Hrvatov. Agresivne in osvajačne sile Avstrije so bile okrepljene in ohrabrene ne le s tem, da so bili avstrijskemu jarmu prepuščeni Slovenska Koroška, slovenski deli Štajerske in Gradiščanski Hrvati, ampak tudi z načinom, na kakršen je bila ta prepustitev sankcionirana v mednarodnem pogledu.

Vsiljeni plebiscit je potrdil rezultate nasilne germanizacije

Sklep o plebiscitu na Koroškem, ki je bil sprejet leta 1919 v Saint Germainu, je sankcioniral stanje, ki je bilo ustvarjeno zaradi stoletne nasilne germanizacije. Navidezno je dajal ta sklep iste pravice germanizatorjem kakor tudi njihovim jugoslovanskim žrtvam, dejansko pa je favoriziral germanizatorje na ta način, ker je prepustil nedotaknjene njihove, z nasiljem pridobljene gospodarske, socialne in politične položaje. Ta sklep je predstavljal težko in vpijočo krivico nasproti Jugoslaviji. Medtem ko je za Avstrijo ustvaril ugodnejše pogoje s tem, ker je neupravičeno izločil iz plebiscitne cone čisto slovensko ozemlje — Ziljsko dolino, ki jo je izročil Avstriji, ter pretežno slovensko ozemlje Kanalsko dolino, ki jo je izročil Italiji, je s tem, da je Mežiško

dolino in Jezersko, ki sta prav tako čisto slovenski ozemlja, pred plebiscitom odstopil Jugoslaviji, na ta način umetno in načrtno zmanjšal število Slovencev, ki bi se udeležili plebiscita. Z izločitvijo gospodarskih središč na podlagi določitve plebiscitnih con je saintgermainski sklep nudil germanizatorjem priložnost, da ojačijo politični in gospodarski pritisk na slovenski živelj, avstrijskim industrijcem in veleposestnikom pa, da na račun Avstrije izkoristijo stanje odvisnosti tega prebivalstva. S celo vrsto upravnih in tehničnih ukrepov je omogočil grobe potvorbe v korist Avstrije. Končno je bil kljub rezultatom plebiscita, ob priliki katerega je Avstrija po zaslugi zgoraj omenjenih pogojev dobila 59 odstotkov glasov (22.025). Jugoslavija pa 41 odstotkov (15.279), celotno področje, ki je bilo podvrženo plebiscitu, vendar le dodeljeno Avstriji.

Na usodo Slovenske Koroške po prvi svetovni vojni je znatno vplivalo vmešavanje imperialistične Italije, ki je avstrijskim stremljenjem nudila močno podporo. Italija je bila prav ona, ki si je prizadevala, da bi prišel pomemben del Slovenske Koroške — Ziljska dolina — v okvir Avstrije in da bi bila njej dodeljena Kanalska dolina in to brez plebiscita. Italija kot najbližja izmed velikih sil, ki so izvajale plebiscit, je ustvarila Avstriji tudi druge prednosti, ki so ji pripomogle, da se je polastila Slovenske Koroške. Slovenska Koroška je bila zaradi svojega geografsko-strateškega položaja, ki jo dela za ugodno oporišče za napad na Jugoslavijo, eden izmed razlogov, zaradi katerih si je Italija prizadevala, da bi vključila Avstrijo v svoje napadalne načrte obkoljevanja Jugoslavije. Pozneje je Slovenska Koroška služila kot oporišče za povezovanje italijanskih in nemških osvajačnih stremljenj proti Balkanu.

To sankcioniranje stoletne germanizacije slovanskih dežel, kakor tudi njihovo sprejetje s strani Avstrije, je vzpodbujalo nemška stremjenja proti vzhodu, s čimer se je utirala pot Münchenski politiki in drugi svetovni vojni.

S priključitvijo Slovenske Koroške k Jugoslaviji bodo popravljenе stoletne krivice

4. Vlada FLRJ, ki sledi sklepom antihitlerjevske koalicije, ki zasleduje koristi miru in vzpostavitve demokratičnih ter dobrih sosedskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo, smatra za nujno potrebo, da se v Avstriji likvidirajo viri napadalnosti. Vsako preprečevanje priključitve Slovenske Koroške in slovenskih delov Štajerske k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji ter odrekanje pravic Gradiščanskim Hrvatom predstavlja ne samo podpiranje avstrijskih in nacističnih germanizatorskih in osvajačnih tradicij, ampak tudi zaviranje resnične demokratizacije Avstrije, izgradnje njene svobodne in neodvisne države ter vzpostavitve njenih normalnih odnosov z Jugoslavijo, nasproti kateri jo narava sama sili k bližnjemu sodelovanju.

Zahtevo po priključitvi Slovenske Koroške in slovenskih obmejnih delov Štajerske k Jugoslaviji in po zagotovitvi nacionalnih pravic Gradiščanskim Hrvatom, ki izhaja iz načel in sklepov antihitlerjevske koalicije in ki je prežeta s splošnim inte-

resom izgradnje demokratičnega mira, opira vlada FLRJ na zgodovinska, narodnostna, gospodarska in zemljepisna dejstva ter na prispevke narodov Jugoslavije — zlasti še Jugoslovancev v Avstriji v borbi proti germanskim napadalcem. Ta dejstva so že navedena v spomenici od 18. februarja 1946. Vlada FLRJ smatra za nujno potrebno, da ponovno ugotovi naslednje:

Slovenska Koroška - zibelka slovenske državnosti

1. Današnja Slovenska Koroška je samo ostanek nekdanjega slovenskega ozemlja, ki je bilo nekoč nekajkrat večje kakor sedanje ozemlje, čigar znaten del je Avstrija iztrgala slovenskemu narodu in ga germanizirala. Na tem ozemlju se je razprostirala prva slovenska država — Karantanija. Središče te države, na katero so navezane bogate tradicije slovenskega naroda, je bilo na Slovenskem Koroškem. V srednjem veku je bila tu zibelka slovenske državne samostojnosti in slovenskega naroda sploh. Slovenska Koroška je vedno sodelovala v političnem in kulturnem življenju slovenskega naroda, v najnovejšem času pa je bilo v njej eno izmed središč kulturnega življenja Slovencev, ki je imelo pomembno vlogo pri izoblikovanju slovenske narodnosti.

2. Čeprav je bila Slovenska Koroška stoletja izpostavljena germanizaciji, se je vendarle ohranila kot strnjeno slovensko narodnostno ozemlje. V njej živi danes 120.000 Slovencev, 60.000 Nemcev, ki v glavnem živijo po mestih, pa je rezultat in živ dokaz nasilne stoletne germanizacije.

Drava teče proti vzhodu

3. Značilno za zemljepisni položaj Slovenske Koroške je to, da je njeno ozemlje odprto proti jugovzhodu, to je proti Jugoslaviji, kamor vodijo njene prirodne, iz davnih časov izkoriščane komunikacije. Slovenska Koroška se je ekonomsko razvijala in izoblikovala kot sestavni del slovenskega gospodarskega organizma. Njena ločitev od ostalih slovenskih področij, to je od Jugoslavije, po prvi svetovni vojni in njena priključitev k Avstriji sta pomenili ne samo prekinitev njenega normalnega in naravnega gospodarskega razvoja, ampak tudi nazadovanje in propadanje vrste njenih gospodarskih panog.

4. Po prvi svetovni vojni je bila Jugoslaviji s saintgermainsko pogodbo zadana krivica tudi v tem, da so bili slovenski obmejni deli Štajerske — občina Sobota, predel Lučane in radgonski trikot — dodeljeni Avstriji. Izmed celotnega števila prebivalstva tega področja, ki znaša 10.000 ljudi, jih je 6.000 Slovencev, ki so ohranili svojo nacionalno zavest, jezik in nacionalno kulturo. Njihova usoda v Avstriji je bila enaka usodi koroških Slovencev.

Narodne pravice Gradiščanskim Hrvatom

5. Kljub vsem obveznostim glede nacionalnih manjšin je Avstrija brezobzirno teptala življenjske in nacionalne pravice Gradiščanskih Hrvatov, ki živijo v vzhodni Avstriji na Gradiščanskem. Hrvati so zavzemali veliko področje. Danes jih je ostalo okrog 70.000. Pred zlomom avstro-

ogrske monarhije so bili izpostavljeni pritisku madžarskega režima in sosednih Nemcev. Za časa saintgermainske Avstrije in v nacistični Osmarški so bili izpostavljeni premišljeni in načrtni germanizaciji. Iz njihovih šol in javnega življenja so sistematično izrinjali hrvatski jezik in vsiljevali nemškega. Njihovim javnim, gospodarskim in političnim organizacijam je bilo ovirano delo ter onemogočena dejavnost z raznimi upravnimi in nasilnimi ukrepi, ki so izzvali močan in zavesten odpor, ki je prišel do izraza zlasti med drugo svetovno vojno. Kljub nasilnemu raznarodovanju so Gradiščanski Hrvatje ohranili svojo nacionalno zavest, svoj jezik, svoje običaje in stalno zvezo s svojo hrvaško domovino.

6. Jugoslovanski narodi, ki so bili stoletja žrtve germanskega nasilja in ki so to nasilje plačali z izgubo velikih ozemelj ter z raznaroditvijo velikega dela svojega življa s strani germanskih osvajalcev, imajo pravico, da se 200.000 njihovih bratov ne pušči, da bi bili tudi nadalje v Avstriji izpostavljeni nacionalnemu zatiranju in germanizaciji. Do tega imajo pravico tudi zaradi svoje udeležbe v vojni, zaradi svojih žrtev in prispevka, ki so ga dali za stvar zmage nad nacizmom, zaradi stoletne borbe koroških Slovencev in Gradiščanskih Hrvatov proti germanskemu zatiranju ter še posebej zaradi njihove borbe proti nacizmu in hitlerjevski napadalnosti. Posebej je treba poudariti dejstvo, da je bila Slovenska Koroška edino področje v mejah tretjega rajha, v katerih se je edino slovenski narod dvignil k oboroženi borbi proti hitlerjevski Nemčiji, prepričan, da mu bo zavezniška zmaga prinesla nacionalno osvoboditev, kakor je bilo to obljubljeno v vseh deklaracijah antihitlerjevske koalicije. Ta demokratična borba Jugoslovancev v Avstriji za njihove nacionalne pravice ter za priključitev Koroške in obmejnih slovenskih delov Štajerske k Jugoslaviji je veliko več prispevala k vojnemu naporu antihitlerjevske koalicije kakor celotno ostalo prebivalstvo Avstrije.

Zaradi tega ima vlada FLRJ, ob razloživši v posebnih aneksijah dejstva: Udeležba Avstrije v hitlerjevski agresiji in okupaciji Jugoslavije; narodno-osvobodilna borba koroških Jugoslovancev v Avstriji; etnični značaj Slovenske Koroške z etnografskim atlasom; zgodovina koroških Slovencev; zemljepisna in gospodarska povezanost zahtevanega ozemlja z Jugoslavijo — in Gradiščanski Hrvatje,

čas predložiti naslednje zahteve:

Tujega nočemo - svojega ne damo

1. Da se Slovenska Koroška v površini 2470 kvadratnih kilometrov in z 180 tisoč prebivalci ter obmejni slovenski deli Štajerske v površini 130 kvadratnih kilometrov in z okrog 10 tisoč prebivalci, priključijo k Jugoslaviji in da se nova razmejitev izvrši na temelju črte, ki poteka:

s kote 1496 m v Karnskih Alpah po soteski Krnici do izliva potočka Krnica v Ziljo, nato pa v severovzhodni smeri do kote 952 m in na Negal 2118 m v Ziljskih Alpah, nato po grebenu Ziljskih Alp do Špičke 1329 m ter preko Belega potočka na Bukovik 662 m, dalje po Dravi do kote 493 m severno od Gornje Beke do vasi Dole vzhodno od izliva Zile;

od tod v severni smeri na koto 852 m v Osojskih Turah, po grebenu Osojskih Tur proti vzhodu do Golimlja 1045 m, preko Šenturske gore 1015 m, Šentlenske gore 1056 m in po kotah 1074 m in 1079 m do Krke, ki jo prestopa južno od kraja St. Janž na Mostiču; od Krke se vzpenja preko kote 1225 m na Zapotnikovo peč 1413 m in poteka po grebenu Svinške planine do vrha 1899 m;

od tod se spušča proti jugovzhodu preko kote 1218 m pri Sv. Lenartu, zajema dolino Gradnice in St. Pavel v Laboški dolini, od koder se vzpe-

nja na Brandel 1448 m in po grebenu na vrh Golice 2144 m;

od tod se spušča po razvodnici med Dravo in Muro, zajema občino Sobota vse do točke na nekdanji meji jugovzhodno od Hadernika 1183 m;

od te meje se črta spet oddaljuje pri koti 697 m jugovzhodno od naselbine Arvež na Kamajerju ter se nato nadaljuje preko Karnarjevega vrha po razvodnici med Pesnico in Gomico do točke na prejšnji meji pri Sladini;

končno se spet oddaljuje od te meje na koti 209 m na Muri severno od vasi Lutverci ter pušča radgonski trikot Jugoslaviji in poteka po črti zapadno od vasi Farovci in Pridova in

prihaja na staro mejo severovzhodno od vasi Korovci.

Narod, ki zatira druge narode, ne more biti sam nikdar resnično svoboden

2. Da se prepreči nadaljnja germanizacija Gradiščanskih Hrvatov in da se reši njihovo vprašanje, bodisi s podelitvijo posebnega statuta z zajamčenimi nacionalnimi pravicami ali — kot predlaga vlada FLRJ za ostale Jugoslovane, ki bi še ostali v Avstriji — z njihovo izmenjavo z ono avstrijsko manjšino, ki bi v smislu nove razmejitve prišla pod Jugoslavijo in ki ne

predstavlja nič drugega kakor rezultat nasilne germanizacije v teku zadnjih desetletij.

Jugoslavija s polno pravico pričakuje, da bodo zavezniki upoštevali njen veliki prispevek k skupni zmagi nad fašističnimi zavojevalci in izpolnili njene upravičene zahteve v pogledu Slovenske Koroške, slovenskih obmejnih predelov Štajerske in Gradiščanskih Hrvatov, in to toliko prej, ker pri izdelavi dosedanjih mirovnih pogodb njene upravičene zahteve niso bile upoštevane v odgovarjajoči meri. Jugoslovanska vlada upa, da se tokrat ne bo ponovil postopek, ki mu je bila izpostavljena FLRJ ob priliki prejšnjih mirovnih pogodb.

Avstrija soodgovorna za fašistični napad na Jugoslavijo

Vprašanje odgovornosti Avstrije za sodelovanje v vojni na strani hitlerjevske Nemčije glede na Jugoslavijo ne moremo izčrpati samo z flogodki, ki so se vrstili od dneva „Anschlusa“ do vpada hitlerjevskih čet v Jugoslavijo in v času okupacije in osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. Še pred „Anschlussom“ je bila Avstrija poprišče načrtov in priprav, uperjenih proti svobodi in neodvisnosti narodov Jugoslavije. V saintgermainski Avstriji so se vneto gojile namere za nasilno ponemčevanje jugoslovanskega prebivalstva in za zasuzenje jugoslovanskega ozemlja. V duhu teh ponemčevalnih naklepov so se na avstrijskih vseučiliščih izdelovale različne „znanstvene teorije“, na primer o tem, da se „področje nemške kulture“ razteza daleč proti jugu in da obsega znatne dele jugoslovanskih pokrajin. Pri tem sovražnem delovanju proti Jugoslaviji so se posebno izkazali upravnik južnonemškega instituta v Grazu dr. Helmut Karstanen, profesor dr. Martin Wutte v Celovcu, univerzitetni profesorji dr. März, dr. Hermann Uebler, Ernst Klebl in drugi Avstrijci. Avstrijski znanstveni instituti so s širjenjem „teorij“ o germanizatorskem poslanstvu Avstrije v jugoslovanskih pokrajinah dejansko pripravljali napad na Jugoslavijo.

Kakšne želje so izražale te germanizatorske „teorije“, najbolje povedo brutalni načini nasilnega ponemčevanja, ki so ga opravljale avstrijske oblasti pred „Anschlussom“ na Koroškem in na Štajerskem. Napadalno delovanje proti jugoslovanskim narodom dokazuje tudi dejstvo, da so bili v Grazu že leta 1928 posebni tečaji za pripradnike nemške narodne manjšine v Jugoslaviji. Na teh tečajih so se „folksdojčerji“ pripravljali za svoje bodoče petokolonsko delo v Jugoslaviji.

Po „Anschlussu“ leta 1938 so se napadalne, protijugoslovanske priprave še bolj okrepile. Ugotovljeno je, da je Hitler takoj po svojem prihodu v Avstrijo sprejel v Grazu delegacijo „kulturbundovcev“ iz Slovenije in ji obljubil, da bo po napadu na Jugoslavijo priključil večje dele Slovenije avstrijskim delom Štajerske in Koroške. V Grazu je bil ustanovljen Jugovzhodni nemški institut z Avstrijcem dr. Karstanenom Helmutom na čelu. Ta institut je imel svoje prostore v Leonardstrasse 59. Tu so zbrali, tik pred napadom hitlerjevskih čet na Jugoslavijo, podatke o gospodarskem in političnem položaju v Jugoslaviji. V institutu so formulirali iredentistične zahteve nemških manjšin v Jugoslaviji. Ta „znanstvena“ ustanova v Avstriji se je bavila celo s sestavljanjem seznamov jugoslovanskih državljanov, ki jih je treba po vpadu nemških čet zapreti in preganjanju. V institutu so izdelali načrte za množično izseljevanje jugoslovanskega prebivalstva in za ropanje ljudske imovine jugoslovanskih narodov. Skratka, mnogo brutalnih zločinov nad jugoslovanskimi narodi, ki so jih hitlerjevske čete zakrile po svojem vpadu v Jugoslavijo, je bilo vnaprej pripravljenih v raznih „znanstvenih“ ustanovah Avstrije. Pri pripravah za napad in za brutalne načine okupacije se je Hitler v največji meri poslužil Avstrijcev, ki so se tudi pred „Anschlussom“ bavili z napadalnimi načrti proti življenjskim koristim jugoslovanskih narodov.

Avstrija - Hitlerjevo oporišče proti Jugoslaviji

Ni treba, da bi dokazovali, kako Avstrija ni nudila Hitlerju nobenega odpora v tem, da se spremeni v poglavitno vojaško oporišče, iz katerega so nacistične čete napadle Jugoslavijo. Prav tako je dobro zna-

no, v koliki meri so gospodarske sile Avstrije služile vojnemu potencialu nacistične Nemčije. Glavni napad nemških čet na Jugoslavijo je prišel iz Avstrije. Druga nemška armada je prodrla v Jugoslavijo čez avstrijsko mejo ter je operirala z eno kolono v smeri proti Novemu mestu, z drugo pa proti Zagrebu. V tej nemški armadi so imeli Avstrijci najbolj odgovorne poveljniške položaje. Razen tega so pri hitlerjevskem napadu na Jugoslavijo sodelovale divizije, ki so bile sestavljene iz samih Avstrijcev, kakor je bilo to na primer z divizijami „Der Führer“, „Deutschland“ in „Germania“, ki so jim bile zaupane najvažnejše operativne naloge. Prav tako sta bili v sestavi nemške armade, ki je prodirala iz Bolgarije, peta lovska divizija in druga tankovska divizija — prav tako pretežno sestavljeni iz Avstrijcev. Poveljnik zloglasnega hitlerjevskega letalstva, ki je bombardiralo Beograd in druga jugoslovanska mesta, je bil Avstrijec — general-polkovnik Aleksander Löhr. Ta je poveljeval letalskim enotam, ki so operirale z Dunaja in iz Graza.

Avstrijske enote proti jugoslovanskim narodom

V hitlerjevski okupaciji Jugoslavije in v vseh sovražnih ofenzivah proti narodno-osvobodilni vojski Jugoslavije je sodelovalo tudi mnogo avstrijskih enot. Tako je v prvi sovražni ofenzivi na ozemlju Srbije operirala 717. divizija, v vzhodnem delu Bosne od Sarajeva do Višegrada pa 718. divizija. Obe diviziji sta bili sestavljeni izključno iz Avstrijcev. V drugi ofenzivi je poleg omenjenih dveh divizij operirala tudi 187. pehotna divizija, prav tako avstrijska. Te avstrijske enote so predstavljale v tretji sovražni ofenzivi od marca do septembra 1942. peti del skupnega števila sovražnih operativnih čet. V četrti ofenzivi se je udeležba avstrijskih enot povečala ter so predstavljale četrtino vseh okupatorskih čet, ki jih je uporabil Hitler v borbah proti narodnoosvobodilni vojski. V tem sorazmerju so Avstrijci sodelovali tudi pri drugih ofenzivah hitlerjevcev proti jugoslovanski vojski.

Okupacijsko oblast v Jugoslaviji je Hitler v največji meri poveril Avstrijcem. General-polkovnik Aleksander Löhr, Avstrijec, je bil poveljnik vseh nemških čet v jugovzhodni Evropi. Njemu je poveril Hitler tudi posebno politično misijo, ker je po priznanju Löhra samega smatral, da je on kot Avstrijec najbolj poklican, da poveljuje in upravlja zasedeno Jugoslavijo. Posebni opolnomočenec nacističnega ministrstva za zunanje zadeve za jugovzhodno Evropo in Hitlerjev emisar, ki je nadzoroval izdajalsko Nedičevno vladu, je bil tudi Avstrijec. Njegovo zloglasno ime je znano jugoslovanskim narodom. To je Paul Neubacher. Glaise von Horstenau je bil pred „Anschlussom“ minister za notranje zadeve v Schuschniggovi vladi. V času okupacije Jugoslavije je dobil položaj glavnega poveljnika vseh fašističnih oboroženih sil v severnem delu Hrvaške. Avstrijec Lothar Rendulic je opravljal od julija 1943 do avgusta 1944 službo glavnega poveljnika vseh nemških in kvizlinških oboroženih oddelkov v Srbiji. Vojni zločinec August Meissner, tudi Avstrijec, je bil ves čas okupacije Jugoslavije šef gestapa v zasedeni Srbiji. Na čelu beograjske feldkomandanture je bil tudi Avstrijec — Adalbert Lontschar. Bivši generalni konzul saintgermainske Avstrije v Beogradu Robert Kronholz je dobil od Hitlerja med okupacijo posebno zaupno nalogo. Poleg drugega je ta avstrijski strokovnjak za Jugoslavijo sodeloval tudi pri sestavi Nedičeve vlade. Av-

strijec Konstantin Kammerhofer, esesovski „gruppenführer“ in general policije, je imel položaj poveljnika vseh policijskih sil v Paveličevi „nezavisni državi“. Pod njegovim poveljstvom je bilo formirano taborišče v Jasenovcu in storjeni številni zločini gestapa in ustaške policije. V delih Slovenije je bila pod nemško okupacijo oblast večinoma v rokah Avstrijcev. V tem delu Slovenije je bila v času okupacije tako imenovana okupacijska civilna uprava. Od 93 članov te uprave je bilo 61 Avstrijcev.

Številke govorijo

V koliki meri je Avstrija odgovorna za sodelovanje pri fašističnem napadu na Jugoslavijo in zločinski okupaciji, najbolje povedo naslednji podatki o vojnih zločinih, ki jih je zaznamovala jugoslovanska državna komisija za ugotavljanje vojnih zločinov. Od 4.433 vojnih zločincev, kolikor jih je bilo skupaj registriranih v Jugoslaviji, je 2.062 Avstrijcev. Avstrijci, izvršilci gnusnih zločinov nad narodi Jugoslavije, so opravljali svoje krvavo delo za Hitlerjevo Nemčijo po vsej Jugoslaviji. V Sloveniji je registriranih 627 vojnih zločincev-Avstrijcev, v Hrvaški 312, v Srbiji 409, v Bosni in Hercegovini 418, v Črni gori 213 in v Makedoniji 93. Od neštevitnih nacističnih zločinov v Jugoslaviji, ki so jih organizirali in zakrivali Avstrijci, naj navedemo tokrat samo dve nepopolni grozodejstvi, nad katerimi se tudi danes zgraža ves civilizirani svet. To je znano množično masakriranje prebivalstva Kragujevca 22. oktobra 1941 in ubijanje partizanskih ranjencev na reki Sutjeski v času pete ofenzive. Za množično streljanje 7.000 prebivalcev Kragujevca so najbolj odgovorni naslednji vojni zločinci - Avstrijci: poveljnik gestapa v Kragujevcu, SS-hauptsturmführer Rudolf Berge, šef policijskega oddelka vojaške komandanture v Kragujevcu Wilhelm Kleibel, poveljnik enote, ki je izvršila množični umor — major König, poveljnik mesta Kragujevca kapetan Zimmermann in uradnik gestapa Franz Platzer. Zverinski umor partizanskih ranjencev na reki Sutjeski so zakrivali častniki in vojniki 118. nacistične strelske divizije, ki so jo sestavljali Avstrijci.

Poleg vsega, kar smo navedli, nosi Avstrija tudi težko odgovornost za brezdušno ropanje in uničevanje ljudske imovine, kar so povzročili nacistični okupatorji v Jugoslaviji med napadom in v času zasedbe. Znano je, da je Hitler poveril v največji meri Avstrijcem tudi nalogo, da gospodarsko izropajo in uničijo okupirane pokrajine Jugoslavije. V ta namen so okupatorji uporabili v celoti ne le avstrijske „strokovnjake“, temveč tudi pozicije, ki jih je imel pred vojno avstrijski kapital v Jugoslaviji.

Kaj dokazujejo dejstva, ki smo jih navedli? Predvsem dokazujejo, da je Avstrija težak krivec v odnosu do Jugoslavije. Rovarjenja in protijugoslovanski načrti v saintgermainski Avstriji davno pred „Anschlussom“ pričajo, da Hitler ni imel nobenih težav pri mobilizaciji Avstrije za napad na Jugoslavijo. Nastrojenje za takšno ravnanje je bilo v Avstriji tudi pred „Anschlussom“. Pod takšnimi pogoji ni nič čudnega, če je Avstrija v tako velikem obsegu in s takšno pripravljenostjo služila Hitlerju pri njegovem napadu na Jugoslavijo, pri izvrševanju njegovega načrta za uničenje narodov Jugoslavije. V odnosu do Jugoslavije je Avstrija na zatožni klopi in mora nositi polno odgovornost za vse zlo in nesreče, ki jih je prizadejala jugoslovanskim narodom v borbi na strani hitlerjevske Nemčije.

(Iz „Borbe“, glasila KP Jugoslavije)

Neiztrohnjeno srce

Ob obletnici
Prešernove smrti

Dne 8. februarja 1849 je umrl v Kranju dr. France Prešeren. Njegovo za slovenski narod tako pomembno življenje je potekalo v nenehni borbi s tedanjo slovensko zaostalostjo, z meščansko samopašnostjo in ozko-srčnostjo. Veliki Prešeren je zrasel med majhnim narodom, ki takrat prav za prav zaradi stoletnega zatiranja še niti ni bil narod. Zrasel je v nasprotju z vso tedanjo splošno slovensko resničnostjo. Strahoten je bil prepad med Prešernovimi umetniškimi stvaritvami in takratno uradno slovensko resničnostjo. Nobenega mostu ni bilo med njima. Bila je lahko samo borba na življenje in smrt.

Mar si je namreč mogoče zamisliti kakršen koli most med umetniško in kulturno vrednostjo Prešernovega književnega dela in pa kulturno bedo, da, protikulturnim pomenom in protikulturno vsebino vse takratne slovenske reakcionarne resničnosti?

Mar si je mogoče zamisliti most med demokratično in človečansko usmerjenostjo Prešernovega domoljuba — med tisto in tako usmerjenostjo, ki narodov ne razdružuje, temveč jih na naprednih osnovah družijo in zbližuje — in pa reakcionarnim slovenskim zapletenostjo, ki ni Slovencev samo želelo obvarovati z neprodušnim kitajskim zidom pred vsem drugim svetom in pred vsemi drugimi vplivi, razen pred svetom in vplivi dunajskega habsburškega dvora in rimskega Vatikana, temveč je tudi Slovence same delilo na Kranjce, Ko-

rošce, Štajerce in vrag vedi, koga še vse, ter hujškalo provincialce drugega proti drugemu? (Boris Kidrič.)

V prvi polovici 19. stoletja nam je France Prešeren budil ljudstvo iz mračne otopelosti v dejavno življenje. On je prvi Slovenec, ki je doumel po navdihu in po svoji veliki izobrazbi, da so se ob njegovem nastopu že svetlikali skozi goste jutrnje hudourne

oblake daljni žarki nove dobe za človeštvo in za naš v pravico in resnico verujoči narod. Prešernove pesmi niso zgolj izpoved pesnikovih srčnih bolečin in radosti, dvomov in spoznanj, upov in bojazni, temveč dokaz, da je naš ljudstvo ohranilo ne glede na potoke krvi in solza, ki jih je potočilo v bojih s Franki, s Turki, z gra-

ščaki in v habsburških dinastičnih bojih, tvorno moč in voljo, doseči na vseh področjih druga evropska ljudstva, se med seboj zediniti, družbeno preurediti in stremeti po zedinjenju s slovanskim jedrom.

Prešeren je bil brez dvoma znanilec, v umetniškem pogledu pa tudi sotvorec tega, kar so naše ljudske množice stoletje kasneje uresničile v krvavi jugoslov. narodnoosvobodilni borbi. Prešeren nam je danes dražji kot kdaj koli poprej. Hkrati se zavedamo, da lahko naša kultura ostane vredna Prešernove umetnine in njenih izročil samo tedaj, če bo zvesto črpala iz tistih ustvarjalnih ljudskih sil, ki niso samo ukinile protislovja med našo kulturno dediščino in našo resničnostjo, temveč so resničnost pomaknile že dalje od tega, o čemer so pač lahko le slutili tudi najboljši kulturni duhovi iz naše preteklosti.

Dan Prešernove smrti je proglasilo predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta dne 1. februarja 1945 za kulturni praznik slovenskega naroda. Ta dan praznujejo s proslavami in svečanostmi po vseh slovenskih prosvetnih in kulturnih ustanovah ter zavodih. Ves slovenski narod pa se pridružuje tem proslavam in sodeluje pri njih.

Pisatelj Anton Slodnjak je napisal o Prešernu roman, ki mu je dal po neki Prešernovi pesmi naslov »Neiztrohnjeno srce«. Težko bi bilo najti za velikega Prešerna primernejše ime. Kajti resnično — dokler bo živel slovenski narod, tako dolgo bo njegovo ime eno tistih, ki se bo blestelo na prvih straneh naše zgodovine.

Resnica okoli Piescha

Obtožnica Jugoslavije proti Hansu Pieschu v Londonu je v svetovni javnosti osvetlila zamotane razmere na Koroškem. V Celovcu samem se socialistično vodstvo trudi, da bi dokazalo velike zasluge svojega varovanca v borbi proti fašizmu, medtem ko se vodstvo OeVP »samo v interesu višjih ciljev« vzdržuje kritike, kar pa še ne pomeni, da »soglašajo ali mogoče celo krije pravljice v »Neue Zeit«.

Pravljice se navadno začnajo v nedoločenem davnem času, čim pa naj se izlušči iz njih zrne resnice, je zgodovinska določitev časa težka. Tako je tudi z zgodbo o junaku Pieschu. Namestnik celovškega župana Franc Krassnig, ki so ga v smislu zakona o vojnih zločincih zaradi denunciantstva pred kratkim odstavili, je 8. maja 1946 v celovski »Volkszeitung« opisal zakulisna pogajanja ob zlomu nacizma. V tem popisu vidimo, kako so se avstrijski »uporniki« pogajali z nacisti za prevzem oblasti v trenutku, ko so se naši partizani in resnični borci za svobodo v krvavih bojih borili proti nacistični drhali. Tam breme, da se je sedanjí deželni glavar s svojim pobočnikom Newole-tom 5. maja 1945 zvečer vključil v to akcijo. Dr. Newole sam piše 8. maja 1946 v »Neue Zeit«, da se je 6. maja 1945 ob štirih popoldne s Pieschem podal v vilo gaulajterja Rainerja v Pričice. Nato so ti »demokratični« zastopniki bivših avstrijskih strank prevzeli oblast iz rok nacističnega Gauhauptmanna Natmessniga, in sicer s čisto jasnimi obvezami. Piesch sam pa je izjavil v Londonu, da je Rainerja videl prvič in zadnjič 3. maja 1945, ko se je vrnil z gora, kjer da se je bil združil s partizani — po dr. Newole-tu baje na Svinški planini. Tako se glasi zgodba, ki je ni pripravljena kriti niti OeVP, niti g. Piesch sam.

Resnica pa je sledeča.

Pravljici junak Hans Piesch je bil v nacistični dobi »Kreisbeauftragter für Altmaterial- und Knochensammlung der Kreisverwaltung des NSLB« v Beljaku. V tej svoji funkciji je bil izredno strog in je vestno z vsemi svojimi močmi skrbel za krepitev nacistične vojne industrije. Priganjal je šolske otroke in učiteljstvo beljaškega okraja k zbiranju odpadkov in s svo-

Korenine avstrijskega imperializma

II.

Avstrijski imperializem bi bil podoben pravljici o žabi, ki je hotela požreti konja, če ne bi bil dejansko sedanjim razmeram prilagojena oblika nemškega imperializma.

V tem prepričanju nas popolnoma potrjuje Rennerjeva izjava dopisniku »Neues Wiener Tagblatt«, ki je bila objavljena 3. aprila 1938 v »Neues Wiener Tagblatt« in še nekaterih drugih avstrijskih listih. Renner je bil takrat popolnoma odkrit in je povedal, da je 12. decembra 1918 predlagal v narodni skupščini in dosegel, da je bilo skoraj soglasno sprejeto: »Nemška Avstrija je sestavni del nemške republike.« Renner pravi dalje, da se je kot predsednik avstrijske delegacije v Saint Germainu skozi več mesecev boril za »Anschluss«. Le tiska in sovražno zasedanje mej ga je prisililo, da se je podvrgel ponižanju mirovne pogodbe in prepovedi »Anschlusa«. Renner gleda na »Anschluss« kot resnično zadoščenje za ponižanje v letih 1918—19 za Saint Germaine in Versailles. Na koncu svoje izjave dopisniku imenovanega lista slovesno izjavlja, da bi moral zankati vso svojo preteklost kot prvoboritelj za pravice samodločbe narodov kakor kot nemško-avstrijski državnik, če bi tega velikega zgodovinskega dejanja zopetne združitve nemškega naroda ne pozdravil z veseljem srcem in da bo zaradi tega ob glasovanju kot prvi kancler nemško-avstrijske republike glasoval »da«.

Enako izjavo so takrat dali avstrijski škofje, ki izrecno ugotavljajo, da je njihova izjava prostovoljna in izvira iz globokega prepričanja. Škofje

strešna lepenka, zavojni material za municijo... b) iz kosti: glicerín (zavorna tekočina za topove), mazilno olje za torpeda... d) iz odpadkov kovin: orožje in municija vseh vrst, tanki, podmornice, letala, granate, torpeda, pa tudi stroji za izdelovanje tega orožja in municije.«

»Tudi zbiranje starega materiala je borba proti Angliji,« končuje gospod Piesch svoja navodila. Odlok, razpisan 24. januarja 1942 na vsa ravateljstva in šolska vodstva, z lastnoročnim podpisom g. Hansa Piescha, iz-

slovesno izjavljajo, da je nacistično gibanje napravilo na vseh področjih javnega življenja izredne stvari in da bodo na dan glasovanja smatrali za samo po sebi umevno nacionalno dolžnost, da se kot Nemci priznajo k nemškemu Reichu. Isto pričakujejo tudi od vseh vernih kristjanov in upajo, da vedo, kaj dolgujejo svojemu narodu. To izjavo so podpisali vsi avstrijski škofje s kardinalom Innitzerjem na čelu. Odpisal jo je Innitzer Gauleiterju Bürcklu s spretnim pismom, ki se končuje: »Iz izjave razvidite, da smo škofje prostovoljno in brez pritiska izpolnili svojo narodno dolžnost. Z izrazi odličnega spoštovanja in Heil Hitler Innitzer.«

Ravno tako vneti v izražanju sreče zaradi »Anschlusa« so bili koroški voditelji avstrijskih strank; za primer navajamo poročilo nacističnega glasila »Arbeitersturm« z dne 25. III. 1938 o delavskem volilnem zborovanju v Celovcu, ki pravi med drugim: »V teku razgovora se je oglašil k besedi bivši sekretar social-demokratske stranke W e d e n i g. Izjavil je ob velikem odobravanju prisotnih, da se delavstvo zelo veseli, da je končno združeno z velikim bratskim rajhom, kar je bilo predvideno že v ustavi Nemške Avstrije leta 1918.«

Politiko avstrijskih reakcionarnih strank tudi danes preveva nevera v avstrijsko samostojnost, oziroma tiha želja po priključitvi k Reichu. Renner je kot zvezni kancler »nove« Avstrije napisal v brošuri »Tri mesece obnovitvenega dela začasne vlade avstrijske republike«, da je strah pred popolno izolacijo, pred nemožnostjo produktivne trgovske politike prisilil

recno poudarja, »da je treba vsa poročila pošiljati samo na ravnatelja glavne šole v Beljaku Hansa Piescha.«

Tako je bil g. Piesch ves čas vester in priden služabnik nacističnih gospodarjev, dokler niso udarci zavezniških armad prepričali tudi najhujših nacistov, da se bliža konec tisočletnega rajha. Tedaj se je g. Piesch podal na odmor nekam na Korico in se pozneje kot junak vrnil v Celovec, da bi skupno z nacistom Lukasom, zaradi ovađstva obtoženim Krassnigom, z velenemcem in zadnjim avstrijskim poslanikom v Berlinu inž. Tauschitz-om (ki so ga pred kratkim izpustili iz taborišča priprtih nacistov) in z drugimi zastopniki »demokratičnih« koroških strank po tridnevni pogajanjih prevzel oblast iz rok Rainerjevih pooblaščenca Gauhauptmanna Natmessniga. Pri teh pogajanjih so Piesch in ostali »vedno znova sami od sebe izrazili svojo neomajno voljo, da nihče ne sme biti preganjan zaradi svoje pripadnosti k NSDAP«, in dali slovesno zagotovilo, da jim »bo pravilo njihovih del stari bojni klic »Koroška svobodna in nedeljiva!« V imenu nove vlade je Natmessnigu odgovoril novi deželni glavar Piesch in slovesno obljubil, da je pripravljen izpolniti dane obveze.

V proglasu, ki ga je provizorična vlada objavila v »Kärntner Zeitung« 8. maja 1945 je ponovila svoje obljube, da bo smatrala za glavno nalogo ohranitev »svobodne in nedeljive Koroške«. Piesch-eva vlada torej ni bila samo otrok nacističnega režima, temveč je postala — kakor to lepo pove jugoslovanska obtožnica — tudi njegov neposredni dedič. Po njej so se nacistične metode in pojmovanja o odnosu do drugega naroda prenesle preko »prevratnih« dni v novo dobo. Zaradi njih nova doba ni postala nova, temveč je ostala stara, vsa prežeta z nacističnim duhom, reakcionarna, krivična in nasilna. Kljub milijonom padlih, kljub še številnejšim milijonom mučnikov po zaporih in morilnicah je na Koroškem v prevratnih dneh prevzela oblast vlada, ki skuša nadaljevati vlogo Koroške kot najjužnejše nemške obmejne pokrajine, vlogo zatiranja in potujčevanja slovenskega naroda.

leta 1918 Avstrijce, da so se izjavili za edini izhod, za zvezo z nemškim Reichom. Renner piše v omenjeni brošuri naprej v sedanjem času: »Vsak narod hoče živeti, če tega ne more z enim sosedom, potem pač to poskuša razumljivo z drugim.«

Na eni strani vpitje po suverenosti, ki se izraža v močni policiji in vojski, potrebni za tlačenje naprednega dela avstrijskega ljudstva, na drugi strani pa izpodkopovanje temeljev vsake suverenosti in koketiranje z idejo »Anschlusa«! To koketiranje je pri osivelih možeh, kot je Renner, zaradi njihovega položaja v državnem oblastvenem aparatu in mogoče tudi zaradi njihove osivelosti nekoliko bolj sramežljivo kakor pri njihovih podrejenih pripadnikih in odkritih ter prikritih nacistih, ki jim ni treba imeti posebnih ozirov. Pri njih je želja po ponovni združitvi z Nemčijo mnogo manj diplomatsko komplicirana, celo odkrita in odločna.

Jugoslavija je s svojo odločno zahtevo po priključitvi ozemlja Slovenske Koroške in zaščiti pravic gradiščanskih Hrvatov zadelo v živo narčje avstrijske reakcije, ki je danes prvoboritelj za koristi velenemškega imperializma. Gonja proti Jugoslaviji po časopisih in radiu je najboljši dokaz, da je bila avstrijska reakcija zadeta v polno. Jugoslavija je s svojimi zahtevami in s svojim stališčem pri sklepanju mirovne pogodbe za Avstrijo napravila veliko uslugo avstrijskim demokratičnim silam, ker je napadla avstrijsko reakcijo pri koreninah. Jugoslovanske pravične zahteve ob mirovni konferenci so doprinos k utrditvi svetovnega miru, ker izpodkopujejo oživljeni nemški imperializem, ki danes pomeni to, kar je pomenil vedno: vojno, nasilje in zločin.

Po naši zemlji

Koroški slovenski pevci vabljeni v Jugoslavijo

Glavni odbor Enotnih sindikatov za Slovenijo je s pismom z dne 24. januarja 1947, naslovljenim na Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu, povabil slovenske koroške pevce na pevsko gostovanje v Slovenijo oziroma v Jugoslavijo. V pismu je rešeno med drugim:

„Zvedeli smo, da vaš zbor pripravlja koncertni program. Čut solidarnosti in bratstva

do svojih rojakov, ki še trpijo pod tujim jarmom, nam narekuje iskreno željo, da vidimo in čujemo vaš zbor v svoji sredi. Zato vas prosimo, da priredite enomesečno gostovanje po naši skupni, osvobojeni domovini.

V želji, da se našemu vabilu odzovete, vas iskreno pozdravljamo.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

PREBIVALSTVO LOBNIKA JE DOPRINESLO VELIKE ŽRTVE

Prebivalstvo Lobnika pri Železni Kapli je naslovilo na dr. Vilfana pismo, iz katerega posnemamo nekaj izvlečkov.

Slovenci in antifasisti iz Lobnika smo prepričani, da bodo zavezniki upoštevali naše velike žrtve, ki jih je lobniško prebivalstvo doprineslo za svojo narodno osvoboditev na strani zaveznikov.

Lobnik ima samo 30 hiš, ki pa so dale 23 partizanov, od teh jih je padlo 12. Iz Lobnika je bil prvi komandant I. koroškega bataljona tov. Pasterk Franc — Lenart, partizan od oktobra 1942, padel 4. aprila 1943 pri Mežici. Iz našega kraja je bilo izseljenih 12 slovenskih družin. V koncentracijskih taboriščih je bilo 32 oseb, od teh se jih 6 ni več vrnilo. Tov. Jurij Pasterk je bil zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju obsojen na smrt in 29. aprila 1943 obglavljen na Dunaju.

Kljub vsem žrtvam se naš položaj v tako imenovani „demokraciji“ Avstriji ni nič spremenil. Požgana slovenska domačija pri Mikeju še vedno ni obnovljena, čeprav je bila vsa družina v partizanih. Nacistu in narodnemu izdajalcu Vrbniku pa so avstrijske oblasti takoj izdale dovoljenje za gradnjo hiše. Hišne preiskave pri zavednih slovenskih družinah so vsakdanji pojav, pri izseljenih družinah tudi aretacije.

Kakor smo bili pripravljeni doprinesati žrtve za končno osvoboditev, tako hočemo tudi naprej storiti vse, da bi se za vselej osvobodili.

KJE SO GROBOVI AVSTRIJSKIH PARTIZANOV?

Iz Dol pri Podravljah nam piše star kmet: Iz dneva v dan beremo v koroških reakcionarnih listih o velikem doprinosu Avstrije k zmagi zaveznikov. Koroški Slovenci pač najbolje vemo, koliko nasprotnikov nacizma je bilo v Avstriji. Vemo, koliko prostovoljcev je šlo na fronto za Hitlerja in koliko jih je potem padlo „za Führerja in Veliko Nemčijo“. Dobro se spominjamo hvalospevov onim, ki so „padli v borbi proti boljševikom in banditom“. Danes pa govorijo in pišejo o številnih svojih borbah za svobodo. Vprašamo: Kje so grobovi teh avstrijskih borcev, kje počivajo padli avstrijski partizani? Vemo in priznavamo, da so se tudi avstrijski antifasisti borili v sestavi Titovih partizanskih edinic na jugoslovanskem ozemlju. Toda drugih avstrijskih partizanov ne poznamo, razen če imenujemo partizane tudi tiste, ki so zadnje dni pred zlomom sedeli neke na Svinjski planini v gostilni, ker vse pridno zbiranje kosti in cunj ni pripomoglo do zaželene Hitlerjeve zmage.

SLOVENSKI ANTIFAŠISTI V OČEH VARNOSTNIH OBLASTI POVZROČAJO NEMIRE

Stara je navada koroških varnostnih organov, da na tihem nadzirajo zavedne koroške Slovence. Poznani so številni odloki, ki so jih prejemale žandarmerijske postaje in občine z označbo „Strogo zaupno“, „Tajno“ ali „Pod ključem“. Mislili smo, da teh navad v novi „demokraciji“ Avstriji ne bodo več obnavljali. Pa ni tako. Na akt varnostnega direktorja za Koroško E. Nr. 80 res./46 z dne 28. avgusta 1946 z označbo „Strogo zaupno“, je odgovoril načelnik žandarmerijske postaje v Skofičah Knoll med drugim: „Razpoloženje ljudstva zaradi slabe preskrbe s hrano ni posebno ugodno. Razen tega pa ljudstvo vznemirjajo Titovi pripadniki (OF), ki rovarijo s pomočjo komunistične stranke.“

Nasprotno pa g. žandarmerijski načelnik ne ve ničesar povedati o izzivanjah nacistov v Skofičah, ne ve ničesar o fašističnih inozemcih. Po njegovem mnenju se vsi ti

obnašajo kar v redu. Očitvidno g. Knoll še nikoli ni slišal, kako nacisti grozijo s ponovno izselitvijo in razlastitvijo.

ZA IZDAJALCE V NAŠIH VRSTAH NI PROSTORA

Iz Smihela pri Pliberku nam pišejo:

Smihelčani smo zadnje čase pri kulturnih prireditvah doživljali, da so nastopali tudi ljudje, ki v času nacizma niso stali na strani naroda. Bili so hlapci okupatorja, krivi trpljenja mnogih naših najboljših v ječah, izseljeništvu, v koncentracijskih taboriščih. Ker so se zbalii sodbe lastnega ljudstva in kazni, so pribežali k nam na Koroško, da bi še naprej sejali razdor, rušili enotnost in širili svojo protiljudsko politiko. V teh dneh, ko se sklepa o usodi našega ljudstva, ne moremo trpeti izdajalcev v svoji sredi. Danes se borimo pod vodstvom OF za priključitev k novi Jugoslaviji in zato je vsak sovražnik OF tudi naš sovražnik. Smihel je bil od nekdanj neporušljiva slovenska trdnjava in tudi danes ne sme postati protiljudska belogardistična postojanka. Odklanjamo belogardistične „prosvetaše“. Naše kulturno delo naj bo ljudsko in napredno, vredno žrtve, ki so padle v borbi za svobodo in za priključitev Slovenske Koroške k matičnemu narodu v okviru FLRJ.

VOJNI ZLOČINEC — OBČ. TAJNIK V ROŽEKU

Na občini v Rožeku je še vedno občinski tajnik, znani nacist Kanduč, ki je še pred nedavnim ponosno nosil svoj nacistični znak in preganjal zavedne Slovence. Nekaj tednov pred zlomom nacizma so se francoski vojni ujetniki uprli, da bi šli kopat strelske järke. Pri tej priložnosti je Kanduč predlagal, da bi ustrelili pet francoskih ujetnikov. Ta želja se mu sicer ni izpolnila, pač pa si je nakopal sovraštvo francoskih vojnih ujetnikov, pred katerimi se je moral po kapitulaciji skrivati. Očitvidno pa se odgovorne oblasti v „demokraciji“ Avstriji ne razburjajo preveč nad tem, če je kdo hotel zakriviti smrt zavezniških vojnih ujetnikov, ker niso smatrale za potrebno, da bi tega fašista odstranile z mesta, ki ga je imel v nacistični dobi.

NACISTIČNO DIVJANJE POD JEPO

Kakor povsod, so nacisti za svojega vladanja tudi pod Jepo izvršili razne zločine. Leta 1942 so začeli izseljevati naše družine, že leto prej so zaprli g. župnika in ga poglali v pregnanstvo. Domači in tuji nacisti so ropali imetje naših izseljencev in s tem kazali svojo visoko kulturo. Tako je nacist Moser iz Loč uničil vso bogato knjižnico izseljenega Franca Črnuta v Zgor. Dolu. Danes seveda nihče ni kriv izseljevanja. Ko so leta 1942 začele pokati partizanske puške, pa so imeli vsi zelo slabo vest. Vodja „Landwache“ in germanizator učitelj Andrič se je zatekel na podstrešju pod posteljo. Posebno odposlanstvo tukajšnjih nacistov pa je zahtevalo v Beljaku in Celovcu stalno vojaško posadko. Prišli so SS-ovci, policaji in žandarji in so hoteli uničiti naše Rutarijane in požgati njihove hiše. Sam Kaibitschev namestnik, prosluli Karl Fritz, jih je večkrat prišel priganjat, čeprav je sam najraje sedel na varnem pri načelniku orožniške postaje v Bačah. Pojavili so se razni vohuni, med njimi neki Pippan, ki se je celo izdajal za partizana, da bi mu naselili. Res je prevareal tri Ukrajinke in jih neke ob Dravi predal gestapovcem. Dne 9. februarja 1944 so Nemci napadli partizansko postojanko pod Bliščečo. Devet partizanov in partizank je tedaj dalo svoje življenje za svobodo. Mrtve so privlekli do vasi Malenice in še tam skrunili njihova trupla. Pri tem so se posebno izkazale ne-

katere „BDM frajle“. Tembolj ponosni pa smo na naše žene, ki so brez strahu podpirale naše partizane in se tudi danes odločno borijo za svobodo svojega ljudstva.

GOSPODINJSKA ŠOLA V ST. RUPERTU

Januarja so gojenke gospodinske šole v St. Rupertu pri Velikovcu izvolile svoj delovni odbor in se tako aktivno vključile v delo in borbo Zveze mladine za Slovensko Koroško.

Prvi izraz aktivnosti tega odbora je bil v tem, da so dekleta zavrgele vse brošure in liste, ki niso sodobni in ne odgovarjajo današnji borbi slovenskega naroda na Koroškem, ter se naročile na „Slovenski vestnik“, ki jim bo služil kot podlaga za učenje maternega jezika in za izvenšolsko politično izgradnjo.

Z veliko vnetostjo so se dekleta začele pripravljati za proslavo dr. Franceta Prešerna. Pod vodstvom tov. Zdravka Hartmanna in tov. Milke Hartmannove so sestavile peter program, s katerim so nastopile v soboto 8. februarja v svoji učilnici. Soba je bila lepo okrašena s slikami Franceta Prešerna in maršala Tita. Pesmim in recitacijam je sledil slavnostni nagovor tov. dr. L. Sienčnika, ki je orisal življenje pesnika in čas, v katerem se je boril za pravice svojega naroda. Na koncu se je tov. dr. Petek dekletom zahvalil za njihov trud in jih v jednatih besedah pozval, da nadaljujejo s svojim delom.

ODLOČEN ODGOVOR ŽENE

Sestanek „Slovenskega vestnika“ v Ločah nacistom ni bil po volji. Zglašali so se nad izvajanje govornika in se zaletavali predvsem v žene, češ naj ne poslušajo hujšakačev. Pustijo naj politiko, ki kaže ni za žene. Ko je bil odgovor tak, kakor se spo-

Zavedna in junaška slovenska družina

Pretresljivo je pismo, ki ga je pisala slovenska družina Vivodovih iz Lobnika pri Železni Kapli šefu jugoslovanske delegacije v Londonu dr. Jožu Vilfanu. Iz pisma posnemamo nekaj odstavkov.

»Naša rodbina pd. Vivoda, živi težko življenje gorskega slovenskega kmeta že nad štiristo let — odkar torej stoji naša lesena hiša v Lobniku pri Železni Kapli. Življenje vseh pokolenj je bilo zavedno slovensko. Odkar smo se naučili brati slovensko tiskano besedo, smo imeli naročene Mohorjeve knjige. V slovenski prosveti sodelujemo že od leta 1900. Zapoštljeni kot Slovenci smo ves čas gospodarsko in politično trpeli.

Posebno hudo pa je trpela naša hiša v zadnjih letih Hitlerjevega divjanja. Bilo nas je osem pri hiši. Že od leta 1942 smo bili vsi člani družine organizirani v Osvobodilni fronti in kot taki smo neposredno sodelovali v narodnoosvobodilni borbi koroških Slovencev. Hčerki Marica in Malka sta vdrževali zvezo med koroškimi in štajerskimi partizani, kar je zahtevalo mnogo predanosti in poguma. Januarja 1944 pa sta šli obe k partizanom. kjer sta bili kot mladinski aktivistki do zloma fašistične Nemčije. 150krat so naši partizani obiskali našo hišo. Pri nas je bila dve leti partizanska javka. 18. januarja 1944, štiri dni po odhodu Marice in Malke v partizane, pa je bila vsa naša družina aretirana. Celovška gestapovska klet, Rawensbrück, Auschwitz in nečloveško pretepanje nas vseh ni izsililo od nobe nege niti besedice priznanja, ni zlo-milo naše vere v zmago slovenskih partizanov.

Sestri Marija in Klara sta umrli v Auschwitzu in Rawensbrücku. Brat Toni je umrl na Francoskem. Po kapitulaciji Nemčije pa so varnostni organi v Železni Kapli 10. avgusta 1946 ustrelili še hčerko Malko-Tatjano. Kot vneto delavka za narodno svobodo, prekaljena v partizanski borbi je padla pri izpolnjevanju narodnih dolžnosti.

Polovica naše družine je dala ži-

dobi za zavedno antifasistično slovensko ženo, so začeli blatiti Sovjetsko zvezo in novo, napredno, Titovo Jugoslavijo. Ponavljaja se zmeraj ista pesem: Najprej sladke besede, če pa dobijo primeren odgovor, se razkrinkajo in ne morejo več zakriti svojega sovraštva do naprednega slovenskega sveta.

SLOVENJI PLAJBERK

Po kratki bolezni nas je 14. januarja zapustil Piselnov oče, ki je vso dobro narodnoosvobodilne borbe na Koroškem odločno podpiral slovenske partizane. Njegov sin je bil partizan in obe njegovi hčerki sta pridno in vestno pomagali kot kurirki. Vsa leta se je veselil svobode in še zadnji dan je vzdihnil: »Žal mi je, da ne bom mogel dočakati prave svobode,« ker je slutil, da gre z njim h koncu. Počivaj v miru in Tvoji partizani, ki si tako nesebično skrbel zanje, se Te bodo vedno z veseljem spominjali.

LEDINCE

Leto 1947 smo dobro pričeli. Mladina iz Loč ob Baškem jezeru je prišla 6. januarja k nam gostovat z igro »Sin«, ki je dobro uspela. Vsi igralci so svoje vloge imenitno rešili in nam s tem nudili prav prijetno popoldne. V odmorih pa so Ledinci zapeli naše nar. pesmi in pokazali, da jim nacizem ni mogel zatreti narodne zavesti. Najmanj 300 udeležencev, ki so prišli iz bližnje in daljne okolice, je pozdravil tov. Martinjah s kratkim nagovorom. Poudaril je, da je mladina s svojo igro dokazala, kako lažne so trditve Kaibitschevih pomagačev, da nismo Slovenci. Nasprotno, ta mladina, ki ji niso privoščili niti slovenske besede v šoli, govori lepo slovensko. Naše kulturno življenje naj bo zadoščenje žrtvam, ki so padle za našo svobodo. Tudi z našim prosvetnim delom hočemo pokazati, da smo del slovenskega naroda. Mladina z izobraževalnim delom koristi sebi in svojemu ljudstvu. Upamo, da bo lepemu pri-

vljenje za svobodo koroških Slovencev. Danes živimo vsi, ki smo preživeli te težke čase, v trdnem upanju in veri v pravično rešitev slovenskega vprašanja in obljubljam Vam, da ne bomo odnehali prej z našo borbo, dokler ne bomo priključeni k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

ZVEZA MLADINE ZA SLOV. KOROŠKO naznanja:

Za nedeljo, dne 16. februarja 1947:
Množična mladinska zborovanja v Pliberku, Galiciji in v Železni Kapli; Partizanski miting na Obirskem; Mladinsko športno tekmo v Ločah.

Za nedeljo, dne 23. februarja 1947:
Okrajno mladinsko konferenco v Velikovcu.

KMEČKA ZVEZA ZA SLOV. KOROŠKO naznanja:

V četrtek, dne 20. februarja 1947:
Delovna seja vseh načelnikov in zaupnikov okraja Celovec — levi breg v osrednji pisarni, hotel „Črni orel“, soba št. 7; pričetek ob pol 10 dopoldne.

V petek, dne 21. februarja 1947:
Delovna seja vseh načelnikov in zaupnikov okoliša Loga vas, Podravlje pri Schleicherju v Logi vasi; pričetek ob 9. uri dopoldne.

V nedeljo, dne 23. februarja 1947:
Javno zborovanje v Selah pri Mažeju ob 11. uri dopoldne.
Javno zborovanje v Zvabeku, čas in kraj zborovanja razvidna iz lepakov. Kmečki tečaj za okraj Celovec — levi breg v Kotmari vasi ob 10 dopoldne.

V torek, dne 25. februarja 1947:
Delovna seja vseh načelnikov in zaupnikov za okoliš St. Jakob, Bekštajn pri tov. Janku Ulbingu; začetek ob 9. uri.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA naznanja:

V nedeljo, dne 16. februarja 1947:
v Smihelu nad Pliberkom ob 14.30 uri pri Serčerju zabavna prireditev.

V torek, dne 18. februarja 1947:
v Celovcu pri „Einsiedler“-ju ob 19.30 slovenska pustna zabava.

„Vse za priključitev“

S konference delegatov OF celovškega okraja

Kljub skrajno slabim vremenskim in prometnim razmeram so se v petek, 7. februarja zbrali v Celovcu delegati iz občin celovškega okraja severno od Drave, da bi pokazali svojo odločnost v borbi za pravice koroških Slovencev in za priključitev k Jugoslaviji. Delegati so izražali svoje ogorčenje nad tem, da v Londonu lahko nastopata na mednarodni konferenci poblaščenec zunanjih ministrov splošno znana eksponenta velenemstva na Koroškem, Piesch in Schumy, ki sta vsa leta sodelovala z nacističnim režimom. S konference je bilo odposlanih več resolucij, med drugim tudi namestnikom zunanjih ministrov v Londonu, v kateri so orisane na kratko razmere v okraju. »Težnje po germanizaciji se niso rodile šele ob plebiscitu, ampak so bile že v stari monarhiji, menjale so se samo metode. Primer ponemčevanja je že samo mesto Celovec, ki je štel po uradnem štetju 1857. leta 3419 Nemcev in 6000 Slovencev.« Resolucija navaja tudi načrtno ponemčevanje z naseljevanjem rajhovcev v okraju in preganjanje slovenske prosvete. Tako so nestrpnosti 13. septembra 1936 pobili Miho Habicha v Škofičah, ko se je vračal s pevske prireditve. Številni partizanski grobovi pričajo o trdni volji slovenskega ljudstva za obstoj in svobodo, ki jo more dati samo nova Jugoslavija.

Pod geslom »Vse za priključitev« se je v nedeljo, 9. februarja v Borovljah sestalo nad 200 delegatov iz slovenskih vasi celovškega okraja južno od Drave. Debel sneg, ki je zapadel, ni mogel zadržati delegatov iz vseh slovenskih vasi boroveljskega okraja, da se ne bi udeležili okrajne konference. To je dokaz, da se ljudstvo zaveda odločilnih dni. Skupina Selanov je prinesla v imenu občine konferenci pismo, v katerem pravijo med drugim: »Naša občina je že in bo še v bodoče v okviru OF dokazala svojo borbenost. Ne samo pri nas v ožjem kraju, marveč v vsej javnosti smo povedali, da se ne damo begati in da ne pljujemo na grobove naših največjih sinov. Tudi v bodoče bomo dokazali, da živimo pod Košuto zavedni Slovenci, ki se znajo boriti do končne zmage, do združitve z materinskim narodom v FLRJ.«

Ko je tov. Urh Olipic kot predsednik okrajnega odbora OF otvoril konferenco, je povzel besedo tov. Miha Riegl-Peter v imenu Pokrajinskega odbora. V svojem govoru je poudaril pomen časa, v katerem živimo. Ko je

poročal o londonski konferenci in avstrijski delegaciji, med katero je bil tudi sovražnik Slovenske Koroške deželni glavar dr. Piesch, ki nima pravice govoriti ne v imenu avstrijskih protifašistov, še manj pa karkoli o Slovincih, so navzoči prekinili govornika z vzkliki ogorčenja. Samo v Avstriji, kjer nacisti še vedno igrajo važno vlogo, je mogoče, da pride do oblasti človek, ki je zbiral cunje, kosti in železnino za nemške topove in vojno industrijo takrat, ko so zvesti podniki rajha upali v zmago nacizma.

Slovensko ljudstvo tudi ne bo pozabilo deželnega glavarja Schumyja po plebiscitni dobi, ko so šovinistični zločinci zahrbtno umorili dekana Linpla. Oblasti se sploh niso trudile, da bi našle morilce in jih za to kaznovale. Tudi ta stari propagandist za Veliko Nemčijo si je drznil pred svetovno demokratično javnost.

Referatu je sledila živahna diskusija, v kateri so posamezni delegati poročali o stanju v okraju. S krepkim glasom je star očanec iz Dol povedal, da še sedaj ni dobil svojega posestva

Tekmovanje naj dvigne borbenost in požrtvovalnost

Pokrajinski odbor OF za Slovensko Koroško je med 15. februarjem in 15. aprilom razpisal dvomesečno tekmovalje pod geslom »Vse za priključitev k Titovi Jugoslaviji«. Iz obrazložitve Pokrajinskega odbora posnemamo nekaj misli v izveščku.

Danes stojte pred nami velike naloge. Zbrisati bo treba čimprej posledice narodnega zatiranja in si zagotoviti nemoten razvoj na strani naprednih narodov.

Naše tekmovalje mora prebuditi v nas nove borbene energije in iznajdljivost. Tekmovalje se mora odražati iz vseh področij življenja, najti mora nove oblike izživljanja in dvigniti požrtvovalnost slehernega Slovenca. Tekmovalje naj bo naša največja priprava za združitev z brati.

Tekmovalni polet naj kakor prej v oboroženi antifašistični borbi zajame vse napredne resnične demokratične sile in naj jih povede v nepopustljivo borbo proti reakcionarnim agentom, ki v korist mednarodnega imperializma vodijo ljudstvo današnje Avstrije v propast in ga vzgajajo v sovražnosti do naprednih držav, predvsem do nove Jugoslavije in Sovjetske zveze. Naše tekmovalje naj okrepi sodelovanje antifašističnih množic in razkrinka hlapce reakcije, ki sejejo med delovno ljudstvo razdor in nestrpnost.

v svojo last, s katerega so ga leta 1943 pregnali nemški fašisti. Tovariš iz Borovlj je poročal, da je davkarja terjala davke tudi za dobo, ko je bil v pregnanstvu. Ta dejstva najbolj zgovorno razkrinkujejo nacistično usmerjenost današnjih oblasti, ki nočejo nuditi pomoči bivšim izseljencem, ampak jim delajo ovire, kjer le morejo.

»Popolnoma brezuspešno se zaletava reakcija, ki hoče razbiti čvrsto edinstvo slovenskega ljudstva in avstrijskih protifašistov.« je ugotovil naslednji delegat.

»Kaibitsch, Rainer in nešteti drugi koroški nacisti so selili in preganjali, zato tudi mi in to v prvi vrsti mi, koroški Slovenci, obtožujemo Avstrijo za zločinstva, ki jih je zagrešila nad našim ljudstvom.« so ugotovili delegati.

V resolucijah na londonsko konferenco, vladi FLRJ, tov. dr. Vilfanu, zastopniku jugoslov. vlade v Londonu in Medzavezniškemu svetu na Dunaju, so delegati v imenu vsega protifašističnega prebivalstva izrazili svoje želje in zahteve. S pesmijo »Hej, Slovani« je bilo končano zborovanje. Tekmovalni poziv »Vse za priključitev« pa so ponesli delegati v vse vasi boroveljskega okraja.

Pokrajinski odbor OF je ob razpisu tekmovalja razposlal podrobna navodila za organizacijo tekmovalja.

Glavne naloge so sledeče:

1) Okrepitev naših organizacij tako

po številu članstva kakor po načinu dela odborov in doslednosti v izpolnjevanju zadanih nalog.

2) Okrepitev narodne zavesti in povezanosti z matičnim narodom, razmah političnega dela v duhu narodnoosvobodilne borbe.

3) V kulturno-prosvetnem delu je treba oživljati kulturna izročila, gojiti narodno pesem, narodne igre, seznanjati ljudstvo s kulturno zakladnico jugoslovanskih narodov, z osnovnimi načeli vzgojnega dela med mladino, učiti mladino knjižnega materinskega jezika in pisave, graditi slovenske kulturne in prosvetne domove.

4) Na gospodarskem področju se moramo boriti za gospodarske pravice, za vrnitev naših gospodarskih ustanov in zadrug, za povrnitev vojne odškodnine, za agrarno reformo, za pomoč najpotrebnejšim družinam.

5) Sodelovanje z avstrijskimi antifašisti v boju proti pogubonosni politiki reakcionarnih sil, ki skušajo spraviti Avstrijo v odvisnost mednarodnega imperializma, za socialne in gospodarske pravice, za načrtno gospodarstvo v korist ljudstva.

Vse organizacije naj napravijo tekmovalne načrte. Predvsem pa bo treba pošiljati redna in točna poročila na Pokrajinski odbor OF.

Obrazložitev tekmovalja se konča s pozivom:

»TEKMUJMO V BORBI
ZA PRIKLJUČITEV K TITOVU
JUGOSLAVIJI!«

Ljudstvo Slov. Koroške razkrinkuje deželno vlado

Ljudstvo Slovenske Koroške je z ogorčenjem odgovorilo, na naročene resolucije, ki so jih po nalogu deželne vlade poslali provizorični župani, da bi dokazali upravičenost avstrijske zahteve po »nedeljivi Koroški«. Ljudstvo take župane, ki so izvršili nalog deželne vlade proti volji koroških Slovencev, kliče na odgovor in zahtevo njihov preklic ali odstop.

Ljudstvo občine Zgornja Vesca je sprejelo naslednjo resolucijo:

»Slovenski prebivalci občine Zgornja vesca smo zvedeli, da je moral naš župan Mischkulnig po nalogu namestnika deželnega glavarja Ferlitscha sklicati sejo občinskega odbora z nalogu, da sestavi in sprejme resolucijo za »nedeljivo Koroško«.

Župan je sklical tozadevno sejo občinskega odbora 28. januarja t. l. vendar pa na njej ni bilo sprejeto niti stališče za »nedeljivo Koroško« niti proti.

»Z ozirom na to izjavljamo mi, Slovenci, to je večina prebivalstva naše

občine, da v našem imenu nima nihče pravice dajati izjav, ki se tičejo nas, Slovencev, razen naših političnih predstavnikov, to je Osvobodilne fronte.

Da se v bodoče prepreči tako potvarjanje ljudske volje, Slovenci zahtevamo, da župan pošlje v odgovor g. Ferlitschu našo naslednjo izjavo:

Slovenci občine Zgornja vesca smo bili, smo in bomo Slovenci, ki smo se in se še bomo odločno borili za svojo osvoboditev, ki jo vidimo edino le v priključitvi Slovenske Koroške k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Župan Svetne vasi Feliks Sereinig, član OeVP, pa je na zahtevo ljudstva podal naslednjo izjavo:

»Podpisani župan občine Svetna vas izjavljam, da manifestacijske seje občinskega odbora za »nedeljivo Koroško« nisem sklical na lastno pobudo, ampak po uradnem nalogu. Prav tako je bila odposlana resolucija izdelana po uradnih navodilih in ne predstavlja volje ljudstva. Feliks Sereinig, l. r.«

OBLJUBE IN STVARNOSTI OKOLI VOJNIH ZLOČINCEV

Na spomenico Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je državni kancler dr. Renner odgovoril 27. novembra 1945 med drugim:

»Maier-Kaibitsch, Rainer in stotnik Fritz bodo po zakonu o kaznovanju vojnih zločincev obsojeni in brezobzirno kaznovani, v kolikor jih ne bodo prej justificirali zavezniki. Čim bodo imenovani v rokah republike Avstrije, bodo postavljeni pred sodišče v Celovcu.«

Dejstva pa so sledeča: Proces proti Kaibitschu in pajdašem iz povsem nepravičljivih vzrokov zavlačujejo v neskončnost. V listih se izgovarjajo, da Kaibitscha baje ne morejo soditi, ker je še v rokah britanskih zasedbenih sil. Po poročilih istih listov pa je bil Maier-Kaibitsch že lansko pomlad prepeljan iz Wolfsberga v Gradec in predan ljudskemu sodišču. Njegov zločinski pomagač stotnik Fritz pa uživa celo ugodnosti, da ga predstojništvo taborišča s posebnim avtomobilom prepelje domov za božični dopust. Ali ni to roganje žrtvam koroških Slovencev? Ali ob teh dejstvih niso vse obljube namenjene samo za varanje svetovne javnosti?

Talci - Preseljevanje
Internacije - Požigi
Zapostavljanje in
zatiranje
slovenskega jezika -
Preganjanje - Potuj-
čevanje sloven. življa

DOKUMENTI

OBTOŽUJEJO

»ENAKOPRAVNOST SLOVENSKEGA JEZIKA« NA KOROŠKEM

5. junija 1924 je govoril deželni glavar Schumy med drugim:

»Raba slovenskega jezika se v krajih, kjer je slovenski jezik običajen, v uradih ne prepoveduje, kakor tudi ne v osebnem občevarju.«

Isto poudarjajo danes odgovorni gospodje v Celovcu in celo v Londonu. Kakšna je resnica?

Isti Schumy, ki je danes kot zastopnik OeVP v avstrijski delegaciji v Londonu, je 13. maja 1924, torej tri tedne pred gori navedenim govorom v deželnem zboru zavrnil slovensko vlogo na deželno vlado pod št. 6.693 z utemeljitvijo: »Zur Entgegennahme und Behandlung von Eingabe in einer anderen als deutschen Staatssprache ist die Landesregierung weder verpflichtet noch berechtigt.« (»Koroška deželna vlada ni niti dolžna niti upra-

vičena, da sprejema in obravnava vloge v kakšnem drugem kakor nemškem državnem jeziku.«)

Zveza koroških zadrug v Celovcu je vložila na deželno sodišče 10. aprila 1924 slovensko vlogo. Deželno sodišče je vlogo zavrnilo, »ker znata podpisana odbornika Zveze koroških zadrug nemško.« (Št. akta Gen. 6-3-3 z dne 12. 5. 1924.) Prav tako je deželno sodišče zavrnilo slovensko vlogo Zadružne zveze pod št. Gen. 1-76-58 z dne 18. maja 1924, ker ne odgovarja čl. 8. zvezne ustave. Člen 8. govori o rabi nemškega jezika, a ima pristavek »unbeschadet der Rechte der Minderheiten« (»s tem ne smejo biti prikraščane pravice manjšine«). Kako so se pravice manjšin izvajale, se lahko sklepa iz zgornjih odlokov in iz zavrnitev sodišča v Celovcu, ki je odklanjalo slovenske vloge. Državno finančno ravnanstvo v Celovcu je z odlokom št. 928 potrdilo obsodbo urada za odmero davkov, št. 3-22 z

Vsa Jugoslavija v borbi za naše pravice

Stoletja je trajal boj slovenskega naroda za njegove pravice in obenem tudi za pravice koroških Slovencev. Z rojstvom osvobodilne borbe slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov v letu 1941 je dobil konkretne oblike tudi boj za pravice koroških Slovencev. Osvobodilna fronta slovenskega naroda je v svoj program kot eno bistvenih in glavnih točk postavila zahtevo po združitvi vseh Slovencev v okviru nove Jugoslavije. Prvi talci in partizanski borci so umirali in se borili z zavestjo, da se bore za osvoboditev, za združitve vseh bratov, za Slovensko Koroško in za Primorsko. Borba jugoslovanskih narodov je postala žarišče, iz katerega se je vkrasala iskra boja za osvoboditev tudi na Slovenskem Koroškem. Vsa v osvobodilnem boju porajajoča se nova Jugoslavija je v času narodnoosvobodilne borbe vodila boj tudi za osvoboditev koroških Slovencev, pomagala je organizirati partizansko borbo na Koroškem in dajala vso možno pomoč. Maršal Tito je že takrat zaklical:

„Tujega nočemo - svojega ne damo“

Postavil je odločno zahtevo po Slovenski Koroški, ki je že takrat v nas vžgala zaupanje in novih moči za nadaljnji boj. Ramo ob rami s slovenskimi partizanskimi edinicami so vodili boj naši koroški partizani. Skupno z edinicami IV. jugoslovanske armade so naši bataljoni in odredi osvobodili našo zemljo ob zlomu fašizma.

Nova Jugoslavija je takoj po osvoboditvi vodila zavest, da dokončni boj še ni končan, da čakajo osvobojevalci še koroški in primorski bratje. Volja in zahteva jugoslovanskih narodov je najbolje prišla do izraza v govoru, ki ga je imel maršal Tito junija 1945 v Celju, ko je dejal: **„Koroška je naša in za njo se bomo borili.“** To je bilo takrat, ko so avstrijski reakcionarji mislili, da je prišel čas, ko bodo lahko zatrli mladi osvobodilni pokret na Koroškem, ki je dosledno branil in zahteval pravice koroških Slovencev. Pred očmi svetovne javnosti so hoteli zabrisati uspehe in pridobitve narodnoosvobodilne borbe koroških Slovencev, prikriti njihove zahteve po priključitvi in uganjati staro politiko ponemčevanja.

Toda že 2. novembra 1945 je Jugoslavija na mah preprečila te nakane in pred svetovno javnostjo postavila svoje zahteve za popravno mejo proti Avstriji v Koroški in Štajerski. Zavezniki vladam je poslala noto o teh svojih zahtevah in obenem tudi zahtevala, da se ne smejo izvesti volitve v državne in deželne zbornice na ozemlju Slovenske Koroške in obmejnih predelov Štajerske. Februarja 1946 pa je jugoslovanska vlada poslala konferenci zunanjih ministrov spomenico, v kateri je postavila svoje teritorialne zahteve proti Avstriji. Borba koroških Slovencev za pravice je s tem dobila mednarodni pomen. Koroški Slovenci so poživljeni in okrepljeni nadaljevali svoj boj ob strani jugoslovanskih in naprednih narodov vsega sveta.

Združeni moramo biti pod skupno streho

Ko se je vračal s pariške konference podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj, nam je s svojim govorom v Podrožčici vžil novega borbenega duha. Dejal je, da bodo jugoslovanski narodi „pri reševanju koroškega vprašanja zastavili vse sile za resnično demokratično rešitev.“ Pokazal pa je ponovno pot, ki jo moramo hoditi sami. Poudaril je: **„Pred vsem pa je potrebna nadaljnja borba nas vseh, tu na koroških tleh, da bomo čimprej združeni vsi pod eno, skupno streho.“**

Ob novem letu so nam jugoslovanski narodi pošiljali izraze zaupanja v zmago naše borbe. Slovenske žene so ob tej priložnosti zagotovile ženam Slovenske Koroške in vsej Slovenski Koroški, da bodo **„posvetile vse sile za osvoboditev in priključitev tistih Slovencev, ki še živijo izven meja Titove Jugoslavije.“**

„Za Koroško“ naj bo geslo rudarjev pri tekmovalstvu

Ko so zborovali slovenski delavci — udarniki v Ljubljani, je slovenski delavec pozval vse rudarje na tekmovalstvo pod geslom **„Za našo Koroško“** in dejal: **„Vemo kakšna nasilja vrše nad Slovenci v tej naši odirgani pokrajini in vse moramo storiti,**

da jim bomo resnično pomagali v njihovi borbi za priključitev k FLRJ.“

Po vsej Jugoslaviji so predavanja o Koroški. Pred kratkim je bilo tako predavanje v Beogradu na Kolarčevi univerzi. Vsi časopisi in revije spremljajo borbo koroških Slovencev. Glas o njej sega v sleherno vas v Jugoslaviji, spremljajo jo vsi demokratični narodi sveta.

Boj Jugoslovanske delegacije v Londonu

Na zasedanju namestnikov zunanjih ministrov v Londonu je jugoslovanska delegacija predložila zahtevo jugoslovanske vlade po priključitvi Slovenske Koroške. V svoji spomenici je dvignila obtožbo proti avstrijsko velenemški napadalnosti, zahtevala priključitev Slovenske Koroške ter utemeljila svoje zahteve z etničnim, zgodovinskim, geografskim in gospodarskim dokazilnim gradivom. Vztrepetali so vse nemški nacistični krogi v Avstriji, razburili so se svetovni reakcionarji. Mi smo dobili novega poleta, omahljivci novo zaupanje. Na vest svetovne demokratične javnosti pa je potrkal nekoč krivično rešen problem koroških Slovencev.

Šef jugoslovanske delegacije dr. Vilfan je v svojem govoru 24. januarja v Londonu še enkrat utemeljil jugoslovanske zahteve in dal borbi koroških Slovencev polno veljavo v očeh svetovne javnosti. Na tiskovni konferenci je dr. Vilfan ožigolal deželnega glavarja Piescha in na ta način okrepil boj za pravice koroških Slovencev tako v svetu kakor tudi na Slovenskem Koroškem.

Piesch ne sme biti zastopnik na londonski konferenci

Jugoslovanska delegacija je ob tej priložnosti predložila noto, v kateri je zahte-

vala, da se predsedniku začasne koroške deželne vlade Hansu Pieschu prepove udeležba na konferenci v Londonu. V noti je poudarila: **„Opozarjajoč namestnike Sveta zunanjih ministrov na navedena dejstva, iz katerih je razvidno, da je Hans Piesch prevzel oblast iz rok nacističnih predstavnikov po razgovorih z njimi in v okviru nacističnih zakonov, je jugoslovanska delegacija mišljenja, da se taka osebnost ne more pojaviti pred konferenco namestnikov zunanjih ministrov ter štirih velikih sil, ki so vodile skupno z ostalimi zavezniki narod boj za uničenje nacizma.“**

Proti potvarjanju dejstev

Ko je hotel gospod Figl zmanjšati odgovornost Avstrije za njeno sodelovanje na strani Hitlerjeve Nemčije in celo postavljati zahteve združenim narodom, mu odgovarja glasilo Komunistične stranke Jugoslavije **„Borba“**: **„To postavljanje zahtev s strani Avstrije ni slučajno. G. Figl očitno želi na ta način zakriti odgovornost Avstrije v vojni in zato se vede tako, kakor da bi bil že ves svet pozabil, kako je njegova dežela do zadnjega dneva vojne dala Hitlerju vsa svoja sredstva.“**

Avstrijski tisk je skušal prikazati jugoslovanske zahteve kot krivične in je sprčil vrsto puščic proti jugoslovanski spomenici.

„Neues Oesterreich“ je poudarjal, da ima Avstrija dedno pravico do Slovenske Koroške, ki je jedro Avstrije. **„Borba“** odgovarja: **„Nova, povojna Avstrija je dedno obremenjena z osvajalnim germanizatorskim duhom ne le proti slovenskemu prebivalstvu v st. germainških mejah, temveč tudi daleč preko teh meja. Mi vemo, da so deli narodnega jugoslovanskega ozemlja zelo prirasli k srcu ponemčevalcem in današnji avstrijski vladi. Avstrijska vlada**

svoje čustvovanje do Koroške kaže ne le z besedami, ampak tudi z dejanji. Mar dunajska vlada morda ni prepustila slovenskega prebivalstva v tej pokrajini okrutnemu nasilju svojih „koroških“ nacističnih uradnikov in policije? Minit pa je čas, ko so bili koroški Slovenci prepuščeni sami sebi in predani na milost in nemilost avstrijskim zasluževalcem. Za doseg pravic slovenskega prebivalstva Koroške in Štajerske in za priključitev k Jugoslaviji se zavzemajo danes vsi narodi naše dežele. Jugoslovanski narodi odločno zahtevajo, da se enkrat za vselej prekine večno suženstvo koroških Slovencev pod jarmom avstrijskih ponemčevalcev. Slovenska Koroška in obmejni kraji Štajerske se morajo priključiti Jugoslaviji.“

„Nikdar ne bomo odstopili od te zahteve“

Jugoslovanski narodi so že prej ves čas podpirali borbo koroških Slovencev in tudi demokratično avstrijsko javnost na ta način, da so žigosali vsak pojav oživljanja nacistične miselnosti v Avstriji sami. Pred kratkim je jugoslovanska vlada v svoji noti na Medzavezniški svet za Avstrijo zahtevala razpust tako imenovanega „Odbora strokovnjakov“, ki je izdal brošuro, v kateri razvija staro vsenemško osvajalno miselnost in zahtevo po Spodnji Štajerski. Zahtevala je, da se preprečijo nadaljnje podobne nacistične akcije in da se kaznujejo pisci brošure. Poudarila je pravično zahtevo Jugoslavije po Slovenski Koroški. Ob tej priložnosti je zapisala beograjska **„Borba“**: **„Jugoslavija ne zahteva niti milimeter avstrijskega ali katerega koli drugega ozemlja. Ona zahteva le to, kar je njeno; zahteva, da se del njenih narodov priključi njenemu ozemlju, da dobi svobodo. Od te zahteve ne bomo odstopili niti danes niti jutri.“**

Na osvobojenem ozemlju Kitajske

Ozemlje osvobojene Kitajske obsega danes predvsem severozapadni del Kitajske, to je področje gornjega in srednjega dela Rumene reke in severni del Mandžurije. Tudi večji del polotoka Shantung je pod kontrolo demokratične Kitajske. Na tem polotoku operirajo močne skupine kitajskih gverilcev, ki stalno ogrožajo železniško prog, ki veže severno Kitajsko z luko Tsingtau.

Po zadnjih poročilih je ofenziva centralne kitajske vlade, ki jo je s pomočjo ameriških letal Čankajšek začel konec preteklega leta, propadla. Kitajska ljudska armada, ki se je prekalila v mnogoletnih bojih od Srebrne do Rumene reke — najprej s kitajskimi reakcionarji, pozneje pa z japonskimi imperialisti — je razen ofenzive na Kalgan odbila vse napade. V teh petmesečnih bojih je kitajska ljudska armada uničila 40 brigad Kuomintanga in izločila iz boja 300.000 vojakov. Po poročilih mednarodnih agencij je kitajska ljudska armada sedaj prešla v zimsko ofenzivo v Mandžuriji.

Jack Chen, posebni dopisnik Worker-ja na Kitajskem, poroča o življenju v Yenanu, glavnem mestu osvobojenega ozemlja, ki so ga porušili Japonci in ki ga sedaj izpraznjujejo zaradi zračnih napadov Kuomintanga.

Od mojega zadnjega tukajšnjega obiska v letu 1938 se je Yenana silno izpremenil. Sprememba je tako fizična kot politična. Staro mesto je bilo zaradi japonskega bombardiranja skoraj popolnoma porušeno; po znamenitih stanovanjskih vrtlinah je sedaj nastanjeno skoraj vse civilno prebivalstvo, uradniki, javne ustanove in armadni štabi.

Novi trg je edina cesta s trgovinami, ki pelje po ravni dolini izven obzidja starega mesta. Čisto prav je bilo, da mesta v stanovanjskem pogledu niso obnovili, ker so letala, ki jih je Kuomintang dobil iz Amerike, prav pred kratkim izvedla bombni napad.

Ko sem bil zadnjikrat tukaj, je bil Yenana središče obmejne pokrajine Shensi - Kansun - Ninghsia z 1.500.000 prebivalci.

Bil je tudi vrelc velikega partizanskega gibanja, kateremu je končno uspelo osvoboditi večino od Japoncev okupirane

Kitajske in omejiti sovražnika na prometne linije in mesta s posadkami. Tukaj je 10.000 študentov študiralo vojaško tehniko in organizacijo množic.

Njihova mladost in domoljubna gorečnost ter vesela ljubezen do življenja je naredila iz Yenana eno najživahnějšíh mest sveta.

Danes je Yenana središče samo ene izmed mnogih obmejnih pokrajin, ki sestavljajo osvobojeno Kitajsko s 140 milijoni prebivalcev, kakor trdi **„Emancipation Daily“**, ki izhaja v Yenanu. Obmejne pokrajine pod komunističnim vodstvom so tisti del Kitajske, ki so se sami osvobodili Japoncev.

Tisoči študentov, ki so šli skozi znamenite yenanske šole, kot je protijaponska univerza, so postali organizatorji-veterani, javni uradniki in komandanti osvobojenih ozemelj. Mnoge izmed njih sem srečal v Mandžuriji. Yenana je v resnici mati osvobojenega ozemlja.

Če se bo sestal kongres osvobojenih ozemelj, se bo najbrž tukaj. Toda zaenkrat je mesto zelo mirno. Večino javnih ustanov so izpraznili zaradi varnosti pred Kuomintangovimi napadi, ki preizkušajo obrambo obmejne pokrajine z vseh strani.

Vsa življenja v Yenanu se ni mnogo spremenilo. Opaziti pa je razliko med tem mestom in drugimi mesti Kitajske, ki so pod kontrolo Kuomintanga.

Tukaj ni beračev; nova gospodarska neodvisnost kmetov se živo kaže v njihovi držbi, vljudnosti in dobri volji. Oblečeni so solidno, čeprav grobo.

Tukaj ni kulijev — bremena nosijo osli, govedo ali krepki poniji s škrlatnimi čopki in bakrenimi zvonci na vpregi.

Zaradi gospodarske blokade, ki so jo vpeljali Japonci in Kuomintang in ki jo sedaj nadaljuje Kuomintang, lahko kupiš v yenanskih trgovinah le malo stvari za udobno življenje.

Hrane je obilo in je v primeri s Kuomintangovim ozemljem poceni. Toda blaga za obleko primanjkuje. Vsi, od sindikalnih tajnikov do stražarjev, pletejo — šale, nogavice in rokavice.

Popolnoma jasno je, da so agrarne refor-

me in napredna socialna politika yenanske vlade rešila velik problem Kitajske, ki ga je Sun Yat Sen imenoval **„problem preskrbe ljudstva“**.

Kakor prej živijo tudi sedaj partijski voditelji, armadni poveljniki in vladni uradniki brez izjeme preprosto kakor ostalo ljudstvo.

Vsak inozemski opazovalec, ki ga poznam in ki je bil tukaj, priča o popolni poštenosti administracije. Izžemanje je beseda, ki so jo tukaj pozabili.

Socialna politika, ki sem jo videl pred osmimi leti, se ni mnogo spremenila. To je slika nove demokracije, ki je postala osnova za organizacijo ostalih osvobojenih pokrajin.

Ljudske skupščine, ki jih je izvolilo ljudstvo na osnovi splošnega glasovanja, in njih podpirajo mnoge množične organizacije ljudstva — sindikati, ženske in mladinske zveze in delovne brigade — dajejo obširno svobodo privatni, trgovski in industrijski iniciativi.

To je demokratični red, ki je posebno prirojen kitajskim razmeram. Ravno zaradi tega se je avtoriteta male yenanske obmejne pokrajine iz leta 1938 razširila sedaj na tako široke predele severne Kitajske in Mandžurije in to kljub silnim japonskim napadom, Kuomintangovi blokadi in državljanski vojni.

Oborožene sile tega ozemlja so narasle od kakih 300.000 mož, ki so jih imela pred osmimi leti, v redno armado z nad 900.000 mož, ki jo podpira okoli pol milijona partizanskih borcev in tri do štiri milijone članov ljudske milice.

To je tembolj značilno, ker je redna armada organizirana na čisto prostovoljni osnovi in ne dobiva plače.

Člani partije in vladni uradniki dobivajo samo hrano, stanovanje in obleko ter nekaj denarja, ki ga je malo več kot „za cigarete“.

Številni bogati trgovci in poslovni ljudje, ki so jih izvolili na uradna mesta, so „ljudje z enim dolarjem plače“. To je najcenejša državna uprava v vsej dolgi zgodovini Kitajske.

UDARNIKI SLOVENIJE SO SE ZBRALI

Medtem ko po drugih državah še trajajo krčevite borbe za osnovne pravice delovnega človeka, ko morajo stati delavci na barikadah, da jih reakcija ne potisne v kot, medtem ko se v drugih državah meščanske stranke pulijo za drobne politične drobtinice, opažamo v Jugoslaviji čisto novo življenje, ki ga ne more poznati in razumeti nihče, kdor se ne zaveda globokih socialnih in gospodarskih sprememb, ki so nastale kot posledica dejanske osvoboditve jugoslovanskih narodov. Kako temeljito se je spremenil odnos delovnega ljudstva do nove države, nam kaže ravno pojav udarnikov.

Marsikdo pa še ne ve, kaj je to sploh — udarnik. V Jugoslaviji naletiš zelo pogosto na udarnika, to se pravi, na delovnega človeka, ki se je na kakršnem koli področju dela tako izkazal, da mu je bil javno priznan ta naslov. Udarnik je velika stvar. Človek, ki je razumel, kaj potrebuje domovina, da bi čimprej zrasla in zacvetela tako, kakor še ni cvetela nikdar v zgodovini. Jugoslovanski listi neprenehoma pišejo o novih udarnikih, objavljajo njihove slike in razgovore z njimi. Marsikaj zanimivega, poučnega in vzpodbudnega najdeš v preprostih in skromnih odgovorih, ki jih dajejo novinarjem. Tako izveš, da je železničar prihranil toliko in toliko premoga, da je tkalka preokročila za toliko in toliko odstotkov normo, da je rudar nakopal toliko in toliko več premoga, da je mehanik izboljšal in popravil stroj, da je nekdo izumil to in to novo napravo, ki je bistveno olajšala in pocenila proizvodnjo itd. Možnosti so neizčrpne. Vsak dan boli se širijo vrste udarnikov, izumiteljev in racionalizatorjev, te udarne vrste pa s svojim zgledom povlečejo za seboj ostale delovne množice. Nič čudnega torej, če vidimo v Jugoslaviji tolikšen delovni polet, takšno veliko pripravljenost za delo, za ustvarjanje. Zato se dežela z neverjetno hitrostjo obnavlja — udarniki pa so prvi, ki si lahko štejejo ta napredek kot svojo zaslugo.

Ljudska država ne izpusti nobene priložnosti, da bi ne poudarila važnosti udarnikov. Nedavno so se zbrali udarniki iz vse Slovenije v Ljubljani, kovinarji z Jesenic, tekstilci iz Škofje Loke, rudarji iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika, železničarji in tekstilci iz Maribora, kemičarji iz Ruš, rudarji iz Mežice in Guštanja itd. Bil je to lep in veličasten zbor. Ljubljanska Opera jim je priredila posebno predstavo »Prodane neveste«, zvečer pa jim je priredil sprejem in večerjo v veliki Unionski dvorani predsednik vlade

LRS Miha Marinko. Sprejema so se udeležili tudi predsednik slovenske Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak, več ministrov, zastopniki armade, predsednik Ljudskega odbora za Ljubljano. Na sprejemu je prišlo do izraza zares pristržno in tovariško razpoloženje. Udarniki, ki se še pred kratkimi urami niso poznali ter so vedeli drug za drugega le toliko, kolikor so bili brali v časopisih in slišali na sestankih, so se znašli v prijateljskem razgovoru — kot velika družba starih znancev.

V ljubljanski Operi so imeli ti junaki dela zborovanje. Nagovoril jih je predsednik vlade M. Marinko, ki je govoril o bodočih nalogah udarnikov.

Predsednik Enotnih sindikatov Slovenije T. Dolinšek je dejal v svojem poročilu: Udarniki, naša petletka mora biti naš prvi cilj. Uresničiti jo, to je zmaga druge bitke naše narodno-osvobodilne borbe. Nato so se oglašali k besedi udarniki iz vseh krajev. Dvainšestdesetletni udarnik je izjavil: S podvojenimi močmi sem prijel za delo, čeprav mi je 62 let. Veseli me, da delavec danes ni samo stroj, temveč da sedaj tudi on lahko pomaga s svojimi predlogi graditi in krepiti našo novo Titovo Jugoslavijo. Udarnik iz Zagorja je pozval tovariše, naj izpolnijo petletni načrt že v štirih letih, da bo Jugoslavija tako lepa država, kakor jo imajo naši bratje v Sovjetski zvezi.

Na koncu so udarniki sklenili: »Izjavljamo, da bomo vložili vse moči in znanje za izpolnitev velikih nalog, ki stoje pred nami!«

Kokošjereja pri nas doma

Marsikateri gospodar robanti in pošilja vse kure k vragu. Ali je upravičen? Vsekakor tam, kjer kokošjereja ni urejena. Kajti tudi kokošjereja mora biti dobičkanosna. In to se tudi lahko doseže. Kajti deset dobrih kokoši nam lahko prinaša toliko dohodka kakor srednje velika krava in marsikatera gospodinja pokrije vse tekoče izdatke z izkupičkom iz kokošjereje.

Kako naj uredimo kokošjerejo, da se bo v kmečkih razmerah izplačala.

1. Redimo samo kokoši, ki dajejo na leto 120 jajc.

2. Vsako jajce mora tehtati vsaj 57 gramov.

3. Kokoši naj nesejo redno tudi pozimi.

4. Poleti naj se pretežno preživijo na paši.

Vsaka gospodinja ve, da je med kokošmi velika razlika. Ena znese na leto 200 jajc, druga mogoče samo 60. Ena je pridna jajčarica, druga pa samo poseda okoli hleva.

V splošnem je nesnost kokoši odvisna: od pasme, izbire, od primernih in snažnih hlevov, od starosti kokoši, od redne izmenjave petelinov, od pravilnega krmljenja in pravilne vzreje.

Praviloma se odločimo samo za eno pasmo. V kmečkih razmerah z neomejeno pašo se najbolj obnesejo kokoši starostajerske pasme, bele leghornke ali pa druge kokoši lahkega plemena, na primer italijanske. Zelo dobre jajčarice so štajerke, ki se poleti pretežno preživljajo na prostem. Nekoliko slabše jajčarice so leghornke in italijanke, pa tudi njihovo meso je slabše.

Pri vsaki pasmi so dobre in slabše jajčarice. Zato je treba podlagati za valjenje primerno težka jajca od izbranih prvovrstnih jajčaric. Kakor

pri kravah molznost, tako je tudi pri kokoših nesnost podedljiva. Dobre jajčarice ugotovimo samo s kontrolo nesnosti in v ta namen uporabljamo posebna zaklopna gnezda. Na Slovenskem štajerskem je v vsaki drugi vasi kakšna kmetija, ki na tak način kontrolira nesnost. In sosedje kupujejo valilna jajca samo v teh rejskih središčih ali pa jih tam zamenjujejo. Pri nas na Slovenskem Koroškem bomo težko našli kmečko gospodarstvo, ki bi se bavilo s kontrolo nesnosti. Večja posestva v severnem delu dežele jo opravljajo pod nadzorstvom oblasti. Zato priporočamo, naj si gospodinjje naročajo jajca za valjenje iz kontrolnih središč ali pa naj od časa do časa kupijo za nadaljnjo rejo enodnevne piščance, ki jih lahko dobijo v umetnih valilnicah. To lahko posreduje okrajna kmetijska zbornica.

Rak-rana naše kokošjereje na Slovenskem Koroškem je sleherno pomanjkanje ločenih kokošnic. Kokoši se potikajo po govejem hlevu ali nad svinjaki. Nobena domača žival ne trpi toliko zaradi mrčesa kakor kokoši in to znatno vpliva na nesnost. Če računamo, da se nesnost zaradi pomanjkanja kurnic in snažnih prenočevališč zmanjša na leto za 30 jajc, zgubimo pri desetih kokoših že 300 jajc na leto. Zaradi tega na vsako kmetijo posebno kokošnico, ki si jo lahko zgradimo sami. Za 30 kokoši zadostuje preprosta lesena utica z obsegom 2X3 metre.

Zaradi nevarnosti okužbe po garjah in pršicah, ki pijejo kokošim kri, snažimo kokošnico tudi pozimi vsakih 14 dni, poleti pa vsakih 8 dni.

Kokoši se izplača gojiti samo do vključno tri leta nesnosti. Če znaša

nesnost v prvem letu 180 jajc, znaša v drugem letu le še 172, v tretjem 132 in v četrtem samo še 71 jajc. V petem letu pričakujemo samo še 30 jajc. Torej očitna izguba. Jeseni še pred mišanjem odprodajmo ali zakoljimo vse kokoši, ki so nesle že tri leta. Da pa bomo pri večjem številu kokoši lahko razpoznali starost, jih moramo zaznamovati na nogah z obročki iz raznobarnega celuloidea.

Ker je plemenitev v sorodstvu škodljiva in zaradi zvišanja nesnosti, poskrbimo vsako drugo leto za novega petelina iste pasme v kakem rejskem središču. Pomnimo, da se nesnost prenese na zarod tudi po petelinu. Od petelina, ki izhaja od jajčarice s 180 jajci na leto, je pričakovati, da bo zaplojeval zarod z isto nesnostjo.

Na kmetih se kokošjereja izplačala, če si kokoši poleti poiščejo hrano same in jih krmino samo enkrat na dan, in to z 20—30 gr zrnja eno uro pred sončnim zahodom. Če kokoši nimajo neomejene pašne, jim dajmo tudi opoldne nekoliko mehke krme. Od zgodnje pomladi do jeseni pa nikdar ne razvajajmo kokoši z jutranjim ali opoldanskim krmljenjem. Kajti predvsem jutraj najdejo kokoši obilo mrčesa, ki je zanje odlično hranilo, ki pa ga ne iščejo, če jutraj dobijo zrnje. Če hočemo, da bodo kokoši tudi pozimi nesle, jim moramo nuditi zadosti beljakovinskih in rudninskih snovi, katerih na prostem ne najdejo. Zimsko krmljenje je drago, zato še pred zimo odstranimo stare kure in slabe jajčarice.

Na deset kokoši dajmo pozimi vsak dan jutraj žgancev iz pol kg kuhanega krompirja, pol kg otrobov in suhe, drobno zrezane detelje, zvečer pol kg zrnja (menjaje: en dan ječmen, drugi dan pšenico, tretji dan koruzo). Pitno vodo dajemo redno in posebej.

Ob navedeni krmi bo pozimi le malo jajc. Da bo nesnost boljša, dajmo za deset kokoši na dan še liter posnetega mleka ali pa pest ribje moke. Če ni ne enega ne drugega, pridajmo žgancem posušenih majniških hroščev, oljnatih tropin ali fižola.

Kot posebno rudniško krmilo dajemo kokošim zdrobljene jajčne lupine in zmlete kosti. Teh damo približno 10 gramov na kokoš na dan ločeno od žgancev v posebni posodi. Za redno zimsko nesnost je potrebno na dan na deset kokoši približno še pol kg zelenja, solatnih odpadkov, zelja ali pese. Pesa najbolj obesimo tako visoko, da so kokoši primorane k primernemu gibanju. Da morajo živali imeti zaradi redne prebave vedno tudi droben pesek, se razume samo po sebi. Tudi prašna kopel je kokošim za uničenje mrčesa potrebna.

Za pravilno izrejo piščancev je treba vsako jesen izmenjati tretjino starih kokoši. Kočuški

FRANCE BEVK OBRAČUN

Ozrl se je po gorí, ki se je na severovzhodu kot kopa risala na nebo. Za njo je državna meja... Segel je v žep, mrzlo jeklo ga je zabelelo. Poslušnil je. V dolgi vrsti dreves, ki so rasla v živem plotu, je šumel veter; došal je suho listje iz gozda. Skozi mrzlo noč je bilo slišati bitje ure. Enajsta? Polnoč? Ni mogel vedeti, kako pozno je že. Preden je zadnjikrat udarilo, se je od gozda, ob katerem je vodila pot, razlegnilo hripavo petje. Glas je rasel, kakor da hoče do zvezd, a se je sredi pesmi pretrgal in z ubitim zvokom umrl v noči.

Peter se je zdrznil, kakor da ga je koščena roka zgrabila za vrat. Imel je občutek, da stoji sredi črne pustinje, iz katere ne najde izhoda in v kateri je še sam sebi tuj. Misel, ki ga je bila za hip popustila, ga je znova zagrnila kot temni valovi, a on je plaval v njih kot v lepki, gnusni tekočini... Ozrl se je po svetlih oknih krčme in krenil po stranski stezi ob živem plotu. Hodil

je naglo. Hripavo petje, ki se je zdaj pa zdaj dvignilo in se znova prelomilo, mu se kazalo pot.

Nebo se je bilo od vzhoda učistilo, prikazale so se blede zvezde. Na mesecu so ležali težki oblaki, se zgrinjali nad nizkimi grebeni zapadnih gora. Zemlja je bila ogrnjena v medel svit, v katerem so se pošastno premikale sence grmovja in dreves. Med skalami in ledom je klokotal potočič.

Peter je opotekaje se prestopil poledenelo brv, se bežno ozrl po samotni koči, preplezal leso sredi klanca... Pred njim se je prikazala senca. Podmejač! Stopal je široko, bil s palico ob kamenje in se z roko oprijemal strme zmrzle grive. Trudil se je, da bi znova zapel, a mu je glas zamrl že v prsih. Le zdaj pa zdaj se mu je izvila trda, nerazločna kletev.

Temna, zibajoča se postava je Petra navdala z novo odločnostjo. Kaj hoče temu človeku? Z roko je segel v žep, a jo je umeknil, kakor da ga

je speklo. Obšlo ga je nejasno sramovanje, oklevaje je za hip postal, a nato se je še bolj divje pognal dalje. Bil mu je, kakor da mu tenja, ki se ziblje pred njim, poganja vso kri v možgane. Bil je v trenutku streznjen. Rahla omama, ki je ostala, ga je delala le še bolj odločnega in zagrizenega.

Ves čas ni odmaknil oči od Podmejača, sledil mu je kot zver svoji žrtvi. Steza je bila na tistem mestu narvožja. Podmejač je nenadoma stopil pod pot, v sadovnjak, ki se je raztezal na levici, se naglo in molče motal med drevesi in obstal pred tujo hišo. Bilo je vse mirno, v oknih ni bilo luči. Ozrl se je in prislunil, kakor da se mu dozdeva, da mu nekdo sledi. Peter se je bil stisnil k nekemu drevesu. Nikjer glasu.

Pijanček se je vrnil na pot, hode prisluškoval in zadrževal sapo, zdaj pa zdaj je na poi okrenil glavo. Strah mu je uravnal hojo, noga se mu je le tu pa tam zapletla. Peter je stopal skoraj po prstih. Občutil je rahlo neodločnost, vendar bi se za nič na svetu ne bil okrenil ali zaostal.

Na samoti proti Podmeji je pospešil korake. Vseokrog se je raztezal gozd. Visoka drevesa so molela veje kot izsušene, neštevilne roke v nebo.

Iz dna gozda, ki se je vlekel globoko v grapo, so se belile skale in je velo nekaj strahotnega. Od trenutka do trenutka se je prebujalo ječanje in znova umiralo v nerazločnem šumu. Daleč okrog ni bilo kake hiše ne ljudi. Če bi kdo zavpil, bi ga nihče ne slišal razen dreves, ki so v noči rogačje, zamolklo v stoterem odmevu oponašale vsak glas.

Podmejač je razločno zaslišal hojo za seboj. Podvizal se je, a se ni upal ozreti; s palico je še bolj divje udrihal po kamenju. Slednjič se je spotaknil ob korenino, le s težavo se je vzdržal na nogah.

Ta spotikljaj ga je razburil, navdal z grozo. Okrenil se je in zagledal tenco, ki je ni spoznal. Ves se je zlecnil, tako se je prestrašil. Premeril je Petru palico, a ga ni udaril, le hripavo se mu je izvilo iz grla:

»Hudič, kdo pa si?«

Peter je obstal na robu steze in se oglašil.

»Saj se mi je zdelo,« je hropnil Podmejač. »Zakaj pa me strašiš?«

Zdela se mu je? Peter je držal roko v žepu, a ni mogel spregovoriti.

»Kaj mi hočeš?« je zakričal pijanec; zaradi jeze je bilo vse pogorelo po njem. Petrov molk se mu je zdel grozeč in ga je delal neumnega. V kr-

NAŠA KNJIGA

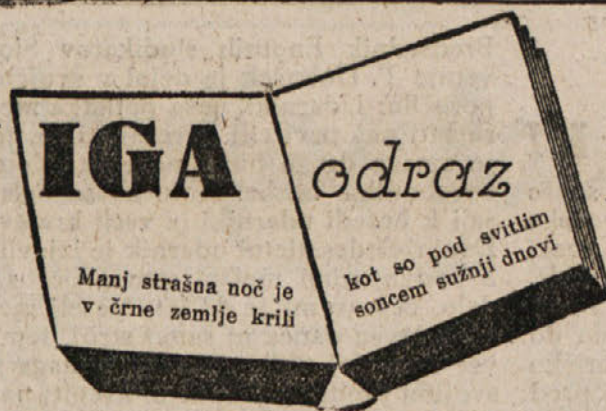
V počastitev največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna je bil dan njegove smrti proglašen za slovenski narodni praznik. To je živ primer, kako ljudska oblast skrbi za prosveto našega naroda in kakšno važnost polaga na njegovo kulturno rast. Temu slovenskemu narodnemu prazniku so posvetili »teden knjige«, ki naj med najširšimi ljudskimi množicami podčrta pomen tiskane besede.

Pisatelj Miško Kranjec je v zvezi s »tednom knjige« napisal med drugim: »Zgodovina tlačenih, zaslužjenih narodov po svojih zunanjih dogodkih ni velika. Medtem ko so vladajoči narodi v preteklosti delali vojne pohode po Evropi, ali roparske in osvajaalne pohode v tuje dežele sveta, so tlačeni narodi le tu in tam posegli po orožju in se uprli, nato pa se omejili spet na gojitev svoje kulture.

Dvoje za slovensko ljudstvo tako značilnih in bistvenih dejanj stoji na začetku novega veka, v šestnajstem stoletju: kmečki upor, upor slovenskega ljudstva, in rojstvo slovenske knjige. Kmečke upore je plemstvo krvavo zatrla, slovenske knjige pa reakcija kljub vsem naporom ni mogla uničiti.

Če je že Prešeren v svojih časih zapel, da je naša zgodovina strnjena samo v »krvavi punt« in ropanje Turčije, je pozneje to zgodovino dopolnila še — slovenska knjiga: dodala ji je Prešerna — Levstika — Cankarja — Župančiča. Zares v zgodovini slovenskega naroda ni kraljev, ni vojskovodij, ni vojnih pohodov, ni bilo zmaga, ni bilo velikih politikov, toda Prešeren, Levstik, Cankar, Župančič trdno stojijo v tej zgodovini s svojo knjigo: trdno in hkrati čisti.

Slovensko knjigo je vedno rodila krvava potreba, nikdar sla po razvedrilu. Te svoje posebnosti slovenska knjiga v glavnem ni nikdar izgubila. Slovenska knjiga v preteklosti ni bila nikdar samo literarnega ampak tudi političnega pomena. Kamor koli se ozremo v preteklost, vedno se je ta slovenska knjiga bila s politiko, zdaj z avstrijsko, zdaj z navadno policijo, zdaj z domačo reakcijo, in usoda naših vidnejših književnikov je v bistvu politični boj z nazadnjaškim okoljem. Boril se je že Zoisov krog s politiko zaradi knjige, boril se je Vodnik, boril se je Prešeren, boril se je Levstik, Stritar, pa Gregorčič, Aškerc, Cankar, ena sama borba slovenske knjige proti nazadnjaštvu. Pa je tako ta knjiga morala biti politična, če je hotela ali ne. Slovenski pesnik in pisatelj, ako naj je hotel biti veren sin

svojega tlačenega naroda, ni mogel biti samo umetnik lepe besede, moral je postati glasnik ljudskega, narodovega hrepenenja po svobodi, moral je postati tudi borec za to svobodo.

Oton Župančič pa je k »tednu knjige« med drugim zapisal:

»Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kakor se je preoblikovala iz stoletja v stoletje. Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je ujeta v knjige in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo. Brez knjige bi bil narod brez spomina, zakaj ustno izročilo se menja od osebe do osebe in od dobe do dobe, polagoma usiha in

odraz življenja

se naposled porazgubi. Kar je zapisano v knjigo ostane iz roda v rod, in vsako pokolenje zajema iz teh virov tisto, kar je v njih životvornega in oplajajočega.

Okupator je dobro vedel, kaj pomeni narodu knjiga. Da, zatri nam knjigo in tema se zgrne nad nami.

Čim bolj je narod dozorel, tem bolj je potreben knjige. Sodobni ustroj je tako zamotan, naloge današnjega državljana so tako mnogovrstne, da jim tisti, ki si ne išče sveta v knjigah, nikakor ne more biti kos. Vsakdanje praktično življenje te sili da jemlješ v roke literaturo iz strokovnega in političnega področja. Potrebno pa je še nekaj. Kdaj pa kdaj se je treba okopati v veletokih človeškega duha, poglobiti se v ustvaritve veleumov, v katere se je zlila modrost in notranja izkušnja narodov. To je duševno pomlajenje ob velikih, svetih knjigah narodov. Lepa in ponosna je zavest, da imamo Slovenci tako knjigo: Prešernove poezije.

Aleksander S. Puškin

največji ruski narodni pesnik

Pred 110 leti, dne 10. februarja leta 1837, je po hudem trpljenju, zaradi ran, dobljenih v dvoboju, umrl Aleksander Puškin, največji ruski narodni pesnik (rojen 1799 v Moskvi kot sin malega plemiča). Po končanem liceju v Carskem selu je dobil službo v zunanjem ministrstvu. Bil je to čas, ko so ruske armade prinašale iz napoleonskih vojn v Rusijo tudi revolucionarne ideje francoske revolucije in so se snovala v Rusiji društva za boj proti samodržstvu. Puškin sam ni bil nikoli član nobene tajne politične organizacije, toda s svojimi epigrami in političnimi pesmimi je tudi on pripravljal upor dekabrstov (14. dekembra — decembra 1825). Zaradi teh pesmi, ki v njih napada nasilje, samodržstvo, tlačanstvo in tudi carja, ga je car preganjal. Le vplivnim prijateljem se je imel zahvaliti, da ni bil preganjan v Solovecki samostan, marveč je bil premeščen na jug, kjer je spoznal Kavkaz, Krim, Besarabijo, Ukrajino. Po zatrtju dekabrističnega upora je bilo obešenih pet upornikov, Puškinovih prijateljev, nad sto pa pregnanih v Sibirijo. Leta 1826 ga je car Nikolaj I. »pomilostil«, ga poklical v prestolnico ter postal sam njegov cen-

zor, v resnici pa je prišel pesnik še pod hujše nadzorstvo žandarmerijskega poveljstva. Ta od carja darovana »svoboda« je bila za pesnika hujša ječa kot pregnanstvo. Mnogih pesmi zaradi stroge cenzure sploh ni mogel nikoli objaviti, nekatere pa je objavljaj brez podpisa ali pa jih je označeval za prevode. Zasledovali so vse njegove korake, dovolili mu niso odpotovati nikamor, odpirali so njegova pisma, bil je jetnik pod najvišjim »varuštvom«. Ko je zasnubil Natalijo Gončarovo, je bil odbit, pobegnil je na jug v Zakavkazijo na vojno zoper Turke in se udeležil bitke. Ko je branil čast svoje žene, je bil v dvoboju težko ranjen.

V pesmi »Lep spomenik sem si zgradil« je pesnik sam pravilno ocenil svoj pomen, ko pravi: In slaven bom postal, dokler bo pod zvezdami prepeval le en sam poet.

»In dolgo me moj rod ljubeče bo pozdravljal,
ker sem svobodo pel v okrutnih dneh verig,
ker s svojo pesmijo dobroto sem proslavljal,
in padlim bil sem priprošnjik.«

Peter je segel v žep. Pred Podmejačevimi očmi se je prikazalo nekaj temnega.

»Ali poznaš to?«

Podmejač je bil brljav, a je uganil, kaj mora biti. Tresel se je, a je molčal... Petrova roka se je dvignila, posvetilo se je in počilo. Strel je gluho odmeval od dreves. Možičku so krucnila kolena, od strahu je vse pomrznilo po njem.

»Zlodej, saj pravim, da si znorel,« je zakričal in kar na slepo udaril s palico. »Zapreti te je treba... Kdo je bil? Hočeš vedeti? Menda oni, ki se za tvojim hrbtom poteza za štacuno.«

Petru so se povesile roke. Gledal je v tenjo pred seboj, ni se zmenil za psovke in grožnje. Vstajali so mu spomini kot megla iz globeli. Ni bila nikaka skrivnost, da je nameraval odpreti trgovnico. Med tem dejstvom in Podmejačevimi besedami je bila neka bridka zveza. Zazeblo ga je v dušo. Zdaj je razumel tudi Milkino vedenje, kot gola je stala pred njim. Izpljunil je. Bil je strašno prebujen, glas mu je nekam tuje zvenel.

»Kdo se poteza za štacuno?« je vprašal zamolklo.

»Florjan je vložil prošnjo. Da te je ovadil on, pa nisem rekel... Ako do česa pride, mene ni treba kar nič pri-
tikati zraven.«

F. Prešeren: Zdravljica

Prijat'li, obrodile
so trte vince nam sladko,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in oko,
ki vtopi
vse skrbi,
v potrjih prsih up budi!

Komu najpred veselo
zdravljico, bratje, č'mo zapet'?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere.

V sovražnike z oblakov
rodu naj našga trešči grom;
prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencev dom,
naj zdrobe
njih roke
si spona, ki jih še teže!

Edinost, sreča sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last!

Bog živi vas Slovenke,
prelepe, zlahne rožice;
ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov

iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenčič, zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up;
ljubezni domačije
noben naj vam ne vsmrti strup;
ker zdaj vas
kakor nas,
jo srčno braniti kliče čas!

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
preprij iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

Nazadnje še, prijat'li,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbrat'li,
ker dobro v srcu mislimo;
dokaj dni
naj živi
vsak, kar nas dobrih je ljudi!

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista:
dr. Matko Scharwitsl, Wien XVI, Ottakring-
gerstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci
Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV,
Waaggasse 6/II. Telefon B 29-9-20. — Po-
družnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Völ-
kermarkerstrasse 21/I. — Tiska: „Globus“,
Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m.
b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

čmi, pred ljudmi, se ga ni bal, a zdaj je kopnel pred njim. »Povej, kaj mi hočeš, ali pa pojdi po svoji poti!«

»Zdaj ti še nočem povedati,« je rekel Peter trdo. »Ne bom delal ovinkov: to bi rad vedel, če si me res ti ovadil.«

Nekaj trenutkov ni bilo slišati drugega kot šum vetra.

»Sam hudič! Ze v krčmi si pred vsemi ljudmi cikal na to, ali misliš, da nisem razumel? Opil si se, ali pa si znorel. Zlodej, kako pa si prišel na to? Kdo je iztegnil jezik? Tožit te pojdem!«

Podmejaču je zmanjkalo sape. V grlu mu je hroplo, kakor da hoče zakašljati, a ne more. Zamahnil je s pokvečeno desnico; levica, v kateri je držal palico, se mu je tresla, oči je obupno upiral v Petra.

»Pojdi me tožit, ako boš utegnil,« je rekel Peter grozeče. »Jutri me ne bo več v vasi...«

Podmejač se je na te besede prihulil kot pod udarcem. Toda v hipu je planil, kakor da se hoče odtrgati od zemlje in sfrleti.

»Kaj pa misliš?« je pognal iz sebe med kašljem. »Kdo pa ti je to natvezil? Četudi me ljudje ne pošteejo, kaj takega pa vendar ne!«

»Tistega dne si bil edini pri meni.«
»Pri tebi?« je mož zastokal in ob-

molknil; zbiral je misli. »Strešnica, pri tebi! Če bi te mislil ovajati, bi se ti ne bi šel nastavljal. A? Kaj nisem vedel kljub temu, kje si in kaj delaš? Vsi smo vedeli, vsi...«

Peter je stal nepremičen kot trš. Kar je Podmejač govoril, je bila resnica. Vsi so vedeli. Tudi drugi so žgali, a jih nihče ni izdal. Čemu naj bi bil to storil prav Podmejač? In čemu naj bi izdal prav njega? Temelj sumnje se mu je posipal... Pa kdo, kdo? Nekdo, ki ga je hotel uničiti. A kdo?

Podmejač je čutil Petrov poraz, vračal se mu je pogum. Užaljenost in jeza sta bruhali iz njega. Silil je v molččega, mu očital in grozil. Ko je opazil Petrovo nervozno kretnjo, se je znova zbal.

»Jezi te, to že razumem. Tudi mene bi ihtalo... Pa zakaj naj bi bil prav jaz iztegnil jezik? Saj je še kdo drug, ki bi imel dobiček od tega.«

Peter je poskočil.

»Kdo?«

»Včasih bi bilo boljše, da bi človeku sedel na jezik,« se je Podmejač zvijal in ni hotel z besedo na dan.

Peter pa je bil ves hkrati v ognju, napravil je grozečo kretnjo.

»Povej!«

»Nisem ovadil tebe, tudi drugih ne bom.«

Nastal je molk, le veter je golčal v dnu gozda. Petrov obraz je bil kot okamenel, brez izraza, vse misli so mu bile obrnjene nekam v notranjost. Florjan? In še je dvomil. Iz spomina so mu vstajale nekatere stvari, ki so se mu prej zdele brez pomena, a so zdaj rasle pred njim kot kope temnih oblakov. Florjanov tesni molk, kadar mu je prostodušno pripovedoval o svojih načrtih... Dvomil je celo, da bi on dobil koncesijo... »Bil si predsednik društva, to je senca,« mu je dejal. Florjan se je poleg tega šmulil okoli vsake uniforme kakor mačka okoli gosposinje... Sumljivo je bilo tudi njegovo vedenje tistega večera. Da, da! Vtaknil je samokres v žep in se razočarano, srdito zahahljal.

»Tako mi je nagrdil! Da me nisi nagall!« je ostro uprl oči v Podmejača. »Ljudje so govorili... Da je vložil prošnjo, to vem. Saj sem ga videl pri podeštatu...«

Peter ga ni več poslušal. Stopil je na stezo, ki se je od tam v vinkalcah vzpenjala v breg. Tako namenjeno je hitel, da mu je kar sapo jemalo. Na vrhu brega je upehan postal in poposluhlil. Globoko pod seboj je slišal trkljanje Podmejačeve palice in nerazločne glasove. Sedel je na parobek in uprl glavo v dlani...

(Nadaljevanje)